

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

GINTARĖ VENSKAVIČIŪTĖ

UŽSITĖSĖ KONFLIKTAI: SIRIJOS ATVEJIS

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Tomas Janeliūnas

Vilnius, 2020

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

(data)

.....

(v., pavardė)

.....

(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

(data)

(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....

(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „*Užsitęsę konfliktai: Sirijos atvejis*“ yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Gintarė Venskavičiūtė

.....

(v., pavardė)

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Venskavičiūtė G. Užsitęsę konfliktai: Sirijos atvejis: Tarptautinių santykių ir diplomatijos magistro programa, magistrinis darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. T. Janeliūnas – V., 2020. – 53p.

Reikšminiai žodžiai: užsitęsę konfliktai, Sirija, etninės grupės, religinė priešprieša, tapatybės, nelygybė, diskriminacija, Bashar al-Assad, ISIS, Islamo frontas, Arabų pavasaris, pilietinis karas, sukilimas, sukilėliai, Saudo Arabija, Turkija, Al-Nusra, Demokratinis Sirijos frontas, Hezbollah.

Šiame darbe nagrinėjamas užsitęsusio konflikto fenomenas. Tam pasitelkiamas Sirijos atvejis ir aiškinamasi, kokie veiksniai nulemia konflikto užsitęsimą. Darbe remiamasi duomenų bazėmis ir pasitelkiama E. Azar užsitęsusių socialinių konfliktų teorija, siekiant paaiškinti ir atrasti veiksnius, lemiančius konflikto užsitęsimą Sirijoje. Konfliktas vertinamas iš keturių perspektyvų: tapatybės grupių egzistavimas Sirijoje, socialinės nelygybės egzistavimas, Sirijos valdžios negebėjimas patenkinti žmonių poreikius bei tarptautiniai ryšiai (trečiųjų šalių įtaka). Darbe keliama prielaida, kad didžiausią įtaką Sirijos konflikto trukmei turi išorės veikėjų kišimasis į konfliktą.

TURINYS

ĮVADAS	6
1. LITERATŪROS APŽVALGA IR TEORINIS PAGRINDAS	9
2. METODOLOGIJA	20
3. SIRIJOS KONFLIKTAS: VEIKĖJAI, LŪŽIO TAŠKAI	22
3.1 Svarbiausi įvykiai ir konflikto eiga	23
3.2 Svarbiausi veikėjai ir jų tikslai	25
4. KONFLIKTO UŽSITĘSIMĄ LEMIANTYS VEIKSNIAI	28
4.1 Tapatybės grupių egzistavimas Sirijoje	29
4.2 Socialinė nelygybė	31
4.3 Sirijos valdžios negebėjimas patenkinti žmonių poreikių	32
5. IŠORĖS VEIKĖJŲ ĮTAKA KONFLIKTO TRUKMEI	34
5.1 Rusija	35
5.2 Iranas ir Hezbollah	36
5.3 ISIS	37
5.4 JAV	38
5.5 Turkija	39
5.6 Saudo Arabija	39
5.7 Skirtingi tikslai, skirtingos motyvacijos	40
IŠVADOS	41
PRIEDAI	45
LITERATŪROS SĄRAŠAS	47
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	49
SUMMARY	53

ĮVADAS

Karo ir konflikto koncepcijos bėgant metams vis keitėsi. Ilgą laiką karu buvo laikomas tik toks konfliktas, kai viena iš kariaujančių pusių yra valstybė. Tačiau toks aiškinimas bėgant laikui nebeteko prasmės. Vis daugiau ir daugiau konfliktų kildavo ne tik tarp valstybių, bet ir tarp grupių valstybės viduje, o neretais atvejais iš viso buvo sunku nustatyti konflikto veikėjus.

Dauguma konfliktų šiuo metu kaip tik ir vyksta ne tarp valstybių, bet tarp tam tikrų grupių ir nevalstybinių veikėjų. Tačiau paprastai mokslininkai sutaria, kad karu laikomi konfliktai, kurių metu yra daugiau nei 1000 su konfliktu susijusių mirčių per metus.¹

Kalbant apie požiūrį į karinius konfliktus, jis keitėsi priklausomai nuo laikmečio. Šaltojo karo metu karai daugiausiai buvo nagrinėjami iš tarptautinių santykių ar strateginių studijų perspektyvos, kalbama apie didžiųjų galių varžybas. Po Šaltojo karo vis dažniau konfliktai kildavo tarp etninių, religinių grupių, karo koncepcija keitėsi, buvo nagrinėjamos įsisenėjusios etninės įtampos, kalbama apie tapatybių konfliktus. Vėlyvaisiais 1990-aisiais požiūris vėl šiek tiek keičiasi. Tai daugiausiai lėmė Rugsėjo 11-osios įvykiai ir JAV įtaka pasaulyje. Kalbant apie naujausias tendencijas, yra manoma, kad karas vyksta dėl to, jog valstybės yra silpnos, korumpuotos; labai svarbu tampa asmenybės sąvoka ir žmonių saugumas apskritai, taip pat tarptautinių organizacijų vaidmuo, pradedami vertinti konfliktai ir iš ekologinės perspektyvos. Naujuosius karus paprastai tyrėjai apibūdina kaip neturinčius nei pradžios, nei pabaigos, nurodoma, kad yra labai neaiški riba tarp karo ir taikos ne tik laike, bet ir erdvėje. Labai skiriasi ir kariavimo būdai – atsiranda sukarintos grupuotės, sukilėliai, teroristai ir panašiai. Karai dėl to tampa deteritorializuoti.²

Kaip jau ir minėta anksčiau, po Šaltojo karo, kartu su į tarptautinių santykių areną įžengusiomis besivystančiomis valstybėmis, griūvančiais režimais ir atsirandančiais naujais judėjimais, konfliktai neatpažįstamai pasikeitė. Tai įvyko ne tik dėl technologijų raidos, kuri iš pagrindų pakeitė kariavimo būdus ir priemones, tačiau ir konfliktų priežastys tapo visiškai kitokios – nuo religinių, etninių iki ekonominių ar net klimato veiksnių. Dar vienas naujai atsiradusių konfliktų bruožas – jų trukmė. Nors kai kurie iš jų truko neilgai ir neatrodė kažkuo išskirtiniai, vis dėlto pasaulyje vyksta konfliktai, kurie net ir po 20 metų nėra išspręsti, o atviros žaizdos nei trupučio nesugijusios. Tokie konfliktai dėl savo trukmės yra vadinami užsitęsusiais konfliktais. Pastarieji kelia nerimą ir didžiosioms pasaulio valstybėms, kurių pirminis tikslas yra jei ne išvengti tokių konfliktų, tai bent jau juos suvaldyti ir padėti išspręsti.

Pasaulyje gausu užsitęsusių konfliktų, kurių išsprendimas yra viena sudėtingiausių užduočių tarptautiniuose santykiuose. Įsisenėję konfliktai, kuriuose vis dar kyla didesnio ar mažesnio masto

---

¹ Uppsala Universitet, "Definitions", *Department of Peace and Conflict Research*, https://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Warring_party_2 [žiūrėta 2020-05-15]

² Therese Pettersson, Stina Hogbladh, Magnus Oberg, „Organized violence, 1989-2018“, *Journal of Peace Research*, Vol. 56 (4), 2019, p. 589-603.

susidūrimai, dažniausiai vyksta ne tik tarp kariaujančių pusių, tačiau ir tarp tas puses palaikančių valstybių. Nors ir netiesiogiai, tačiau tokios valstybės kaip JAV ir Rusija konflikte visada randa pusę, kurią palaikyti. Valstybės buriasi į aljansus, turi savo partnerius, rėmėjus. Konfliktų deeskalavimo strategijos metai iš metų yra tobulinamos, pritaikomos įvairiuose konfliktuose, tačiau neretai esminių taiką nešančių pokyčių pastebėti negalime. Konfliktai dažnai sustabdomi tik labai trumpam laiko tarpui, tačiau atsiradus net ir mažiausiai krizei, konfliktas vėl kyla tarsi iš naujo.

Dažniausiai mokslininkai, norintys išspręsti vieną ar kitą konfliktą bei dilemą, yra linkę ieškoti atsakymo į klausimą: o kodėl taip išvis atsitiko, kokios priežastys tai lėmė? Ir nors kalbant apie užsitęsčius konfliktus dažniausiai yra referuojama tik į jo trukmę, retai kada galime suprasti, kas būtent lėmė, jog šis konfliktas tapo užsitęsusiu. Atskleidus veiksnius, kurie leidžia nustatyti, kas prailgina konfliktą, galima bandyti nuspėti, į kokių veiksmų ar rodiklių gerinimą reikia sutelkti visas jėgas, kad jau egzistuojantis užsitęsęs konfliktas būtų išspręstas ar nebūtų eskaluojamas dar stipriau.

Konfliktai tarp Izraelio ir Palestinos, Indijos ir Pakistano, taip pat konfliktai Ukrainoje ar Sirijoje vyksta taip ilgai, jog neretai esame pavargę nuo bet kokių naujienų ir tik retkarčiais atsimename, kad tokie konfliktai vis dar vyksta. Artimieji Rytai tapo regionu, stebimu pro padidinamąjį stiklą, o pats regionas yra įjautrintas tiek, kad menkiausia krizė sukelia svarstymus apie Trečiąjį Pasaulinį karą. Egzistuoja daugybė duomenų bazių, publikacijų, leidinių ir apžvalgų, analizuojančių užsitęsčius konfliktus, tačiau niekas iki galo negali paaiškinti tikrųjų užsitęsusių konfliktų priežasčių. Svarstymų yra daug ir įvairių, autoriai naudoja tiek kiekybinius, tiek kokybinius parametrus, įvairias teorines ir metodologines prielaidas.

Kadangi užsitęsę konfliktai susilaukia daugiausiai dėmesio, o didžiosios valstybės deda didžiausias pastangas, siekdamos užkirsti kelią tokiems konfliktams, yra verta panagrinėti duomenų bazes ir pabandyti atsekti, kokie veiksniai gali signalizuoti, jog konfliktas taps užsitęsusiu. Vienas iš tokių atvejų yra Sirijos konfliktas. Pastarasis, prasidėjęs Arabų pavasariui, iki šiol neišspręstas. Šiuo atveju net sunku nustatyti, kas iš tikrųjų yra kariaujančios pusės, nes konflikte matomas ne tik JAV ar Rusijos, bet ir kitų valstybių, tokių kaip Saudo Arabija ar Turkija bei Iranas, vaidmuo, kas signalizuotų kovą tarp dviejų skirtingų arabiškų pasaulių – šiitiško ir sunitiško. Sirijos konfliktas, prasidėjęs 2011 metais kaip Arabų pavasario išdava, tęsiasi iki šiol. Po griežto ir stipraus Bashar al-Assad valdžios atsako į protestuotojų veiksmus, prasidėjo Sirijos pilietinis karas.³ Visos minėtos šalys nuo pat konflikto pradžios prisidėjo prie konflikto eskalacijos, nors ir skirtingu intensyvumu. Vienos rėmė kovojančias puses Sirijoje finansiškai, kitos – ginklais. 2012 metais mobilizuojasi opozicija ir prasideda kovos tarp režimo bei sukilėlių. Sekančiais metais į karą įsitraukia ir Hezbollah, kuri padeda

---

³ Nicholas Idris Erameh, "Humanitarian intervention, Syria and the politics of human rights protection", *The International Journal of Human Rights*, 21:5, 517-530, DOI:10.1080/13642987.2017.1307829, 2017, p. 523

Bashar al-Assad'o režimui kovoti ir išstumia kurdų sukilėlius.⁴ 2014 metais, atsiradus ir pradėjus veikti teroristinei grupei ISIS, viskas dar labiau sustiprėjo. Didžiosios galios įsitraukė į konfliktą jau tiesiogiai, organizuodamos karines operacijas ir naikindamos ISIS pajėgas Sirijoje. Pirmiausiai, 2015 metais prie konflikto prisijungia Rusija, iš karto po to – Turkija, o dar vėliau ir JAV.⁵ Protestai prieš Sirijos režimą virto užsitęsusių konfliktu. Nagrinėjant Sirijos konfliktą kiekviena detalė ir kiekvienas veikėjas gali reikšti konflikto užsitęsimą. Už kiekvienos jau padarytos analizės iš esmės slypi vis kitokios prielaidos, kodėl vienokie ar kitokie sprendimai buvo priimti, skirtingai aiškinami susiformavę įsitikinimai, kaltųjų paieškos duoda skirtingus rezultatus. Išanalizavus visus lemiančius veiksnius būtų galima suprasti, kurie iš jų yra tikrai svarbūs konflikto užsitęsimui.

Darbo problema: nors prasidėjus Sirijos konfliktui, buvo tikimasi greitos jo baigties, tačiau net ir po beveik 10 metų konfliktas vis dar tęsiasi, o naujai įsitraukusiems išoriniams veikėjams nepavyko konflikto sustabdyti. Buvo prognozuojama, kad Bashar al-Assad'o režimas neatsilaikys ir žlugs, todėl visos strategijos buvo kuriamos scenarijui po režimo nuvertimo.⁶ Tačiau, nepaisant visų spėjimų, režimas atsilaikė iki šiol. Todėl kyla klausimas – kas lėmė, jog Sirijos konfliktas tapo užsitęsusių ir kokia išorinių veikėjų įtaka?

Pagrindinis tyrimo klausimas – kaip skirtingų išorinių veikėjų įsitraukimas į karą keičia Sirijos konflikto trukmę?

Darbo tikslas: išsiaiškinti, kaip ir kodėl didėjantis veikėjų skaičius Sirijos konflikte lėmė jo užsitęsimą.

Darbo uždaviniai:

1. Apžvelgti Sirijos konflikto dinamiką, apibrėžti svarbiausius lūžio taškus, nustatyti vidaus bei išorės veikėjus ir jų tikslus;
2. Išanalizuoti duomenų bazines, dėmesį skiriant konflikto trukmei didžiausią įtaką turinčiam aspektui – išorinių veikėjų įsitraukimui į konfliktą;
3. Išskirti svarbiausius išorės veikėjus, jų tikslus, veikimo mastą Sirijos konflikte;
4. Įvertinti, kokią reikšmę Sirijos konflikto trukmei turėjo išorinių veikėjų įsitraukimas į konfliktą

Teorinis pagrindas. Teoriniu pagrindu šiame darbe laikoma E. Azaro aiškinama prieiga, kai konflikto trukmei įtakos turi keturi veiksniai: tapatybės grupės, socialinė nelygybė, šalies gebėjimas patenkinti grupių poreikius (atsakas į sukilimus) bei tarptautiniai ryšiai. Darbe nebus atmetamas nei vienas aiškinimas, juos trumpai aptarsiu kituose skyriuose toliau, tačiau vis tik bus koncentruojamasi

⁴ Alkaff, Syed Huzaifah Bin Othman. "Syria." *Counter Terrorist Trends and Analyses*, vol. 8, no. 1, 2015, p. 33

⁵ Scot Lucas, "A Beginner's Guide to Syria's Civil War", *Political Insight*, 2016, p. 16

⁶ Steven Lee Myers, Tom Shanker, „State Department and pentagon Plan for Post-Assad Syria“, *New York Times*, 2012. <http://www.nytimes.com/2012/08/05/world/middleeast/state-dept-and-pentagon-planning-for-post-assad-syria.html?_r=0> [žiūrėta 2020-05-19]

ties tarptautiniais ryšiais, t.y. tikrinama, ar trečiųjų šalių įsikišimas į konfliktą vienokiu ar kitokiu pagrindu turėjo įtakos Sirijos konflikto trukmei.

Metodologija. Šiame darbe bus analizuojamos specializuotos duomenų bazės, kuriose pamečiui pateikiamos karinių konfliktų charakteristikos ir kintamieji – mirčių skaičius, nurodyti veikėjai kiekvienu laikotarpiu, taip pat detalios aprašytos kovojančios pusės, konflikto dinamika. Siekiant atsakyti į klausimą, kas nulemia konflikto užsitęsimą, daugiausiai dėmesio bus skiriama konflikto dinamikai ir konfliktuojančioms pusėms, veikėjams, kurie vienu ar kitu metu prisijungia prie konflikto. Tam, kad geriausiai atsakyti į klausimą, bus pasitelkiama kokybinė duomenų analizė, skirta detalios aptarti konkretų atvejį (*case study*) – užsitęsusių Sirijos konfliktą. Toks būdas leis ne tik pažvelgti į konfliktą iš skirtingų perspektyvų, bet taip pat įvertinti skirtingų veikėjų veiksmus, įtaką, reikšmę bei atrasti veiksnius, kurie neleido konfliktui išėiti iš uždaro rato. Naudojamos duomenų bazės – Uppsalos duomenų bazė, Oslo taikos tyrimų instituto (PRIO) duomenys bei Įvykusių karų duomenų bazė (*angl.* The Correlates of War dataset - COW).

Darbo struktūra: darbas sudarytas iš šešių dalių. Pirmasis skyrius pateikia išsamią užsitęsusių socialinių konfliktų teorijos sampratą, išskiria svarbiausius atvejus ir apibrėžia tyrimo lauką bei teorinį pagrindą. Antras skyrius aprašo darbo metodologiją. Trečiajame skyriuje pateikiama trumpa Sirijos konflikto analizė, kurioje išskiriami svarbiausi išorės ir vidaus veikėjai, trumpai įvardijami jų tikslai, apibrėžiami svarbiausi lūžio taškai. Ketvirtajame skyriuje analizuojami duomenys, remiantis trimis E. Azar teorijos aspektais (tapatybės grupės, socialinė nelygybė, valdžios nekompetencija). Penktajame skyriuje nagrinėjamas paskutinis išskirtas E. Azar'o veiksnys – išorės veikėjų įtaka, tarptautiniai ryšiai. Čia nagrinėjami atskiri išorės veikėjai, aptariami jų tikslai, remiamasi duomenų bazių informacija apie išorės veikėjų įsitraukimą į Sirijos konfliktą. Paskutiniame skyriuje pateikiamos magistrinio darbo išvados, autorės įžvalgos bei rekomendacijos tolesniems tyrimams ateityje.

1. LITERATŪROS APŽVALGA IR TEORINIS PAGRINDAS

Karas gali būti apibūdinamas kaip ekstremali ginčo forma, lydima žiaurios visą visuomenę apimančios kovos, dažniausiai pradedamos matuoti nuo 1000 mirčių.⁷ The Correlates of War duomenų bazė pateikia ir kitokią vertinimą. Konfliktas įtraukiamas į duomenų bazę tokiu atveju, kai yra patenkinama bent viena iš dviejų sąlygų: a) šalis turi patirti 100 ar daugiau su konfliktu susijusių mirčių kariaujant su kita valstybe arba b) šalis turi būti dislokavusi daugiau nei 1000 karių prieš kitą kovojančią pusę.⁸ Uppsalos duomenų bazė karu laiko tokį konfliktą, kuriame su karu susijusių mirčių

---

⁷ Melvin Small, David Singer, „Resort to Arms: International Civil Wars, 1816-1980“, *Sage Publications*, Beverly Hills, 1982, p. 18

⁸ The Correlates of War Project, “Dyadic Inter-State War Dataset”, <https://correlatesofwar.org/data-sets/COW-war> [žiūrėta 2020-05-18]

per metus būna daugiau nei 1000.⁹ Kare, nors smurtas retai yra efektyviausias kelias išspręsti ir suvaldyti skirtumus, yra leidžiamas tikslingas jėgos panaudojimas norint pasiekti, kad kita pusė atsisakytų savo troškimų. Jėgos panaudojimas gali eiti ir pirmiau nei kitos prievartinės strategijos, tokios kaip pavyzdžiui ekonominės sankcijos ar psichologinis spaudimas. Lyginant su tokiomis sankcijomis, karinės jėgos panaudojimas yra labiausiai tiesioginė pastanga primesti vienos šalies valią kitai.¹⁰

Karų dažnis dramatiškai padidėjo ir didžioji dalis karų prasidėjo kartu su modernių valstybių atsiradimu. Ir nors karas, kaip savo tikslų siekimo forma, suprantamas pakankamai tiesiogiai, vis tik yra skiriamos skirtingos karų rūšys. Pirmiausiai – mažos apimties karai, kurie yra kovojami norint pasiekti tam tikrus limituotus tikslus ir kurie paprastai baigiasi greitai arba tada, kai tie tikslai yra pasiekiami. Dviejų šalių kariniai vienetai veikia ribotoje teritorijoje labai trumpą laiką. Paprastai tokio tipo karuose susilaikoma nuo masinio naikinimo ginklų panaudojimo, kad būtų išvengta keršto atsako.¹¹

Taip pat būtina išskirti visuotinius karus, kurie skirti nugalėti priešus, o karinių kampanijų tikslas yra sunaikinti priešininkus. Visi šalies resursai yra visiškai mobilizuoti, kad pergalė būtų pasiekta bet kokia kaina. Intensyvi kova vyksta pakankamai ilgą laiką iki tol, kol viena pusė nebeturi galimybės arba nebenori toliau kovoti. Karą užbaigti galima tik tada, kai viena pusė yra visiškai nugalėta.¹² Modernūs totaliniai karai pasižymi masinėmis karinėmis operacijomis, kurių destruktvyvi galia sukelia baimę, nes organizuojant tokias karines operacijas neretai yra taikomasi į civilių objektus ar į pačius civilius. Taip yra sužlugdomas priešo noras kautis. Savo nacionalinės teritorijos gynimas tapo pasenusiu dėl pažengusių ginklų jėgos, kuri padidino ne tik greitį, bet ir atakos mastą.¹³ Su modernių karų atsiradimu, karai pasklido geografiškai. Kariniai veiksmai pasiekė beveik kiekvieną planetos vietą, žmogaus gyvenimas buvo neigiamai paveiktas intensyvios karinės mobilizacijos ir veiksmų.

Paskutiniųjų amžių karai dažniausiai žymėjo atsiradusių modernių valstybių siekį įsitvirtinti. Pilietiniai karai tapo dažniausiu reiškiniu ir žymėjo kovą tarp dviejų skirtingų grupių vienoje valstybėje.

Šiuo metu daug konfliktų vyksta būtent dėl struktūrinio neteisingumo. Rimčiausi konfliktai kyla iš neteisingos socialinės ir ekonominės sistemos, kurioje atsispindi užsitęsęs išnaudojimas bei prievarta. Socialiniai santykiai tampa paremti grupių kova. Dominuojanti grupė bijo prarasti savo pozicijas, o kitos grupės tas pozicijas nori užimti dėl nelygios prieigos prie resursų. Tie, kurie

---

⁹ Uppsala Universitet, "Definitions", *Department of Peace and Conflict Research*, https://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Warring_party_2 [žiūrėta 2020-05-15]

¹⁰ Ho-Won Jeong, „Peace and conflict studies: An introduction“, *Aldershot*: Ashgate, 2000, p. 58

¹¹ Ten pat, p. 59

¹² Ten pat, p. 60

¹³ Ten pat, p. 63

blogesnėje pozicijoje, reikalauja ir stengiasi pakeisti situaciją, o tie, kurie geresnėje – stengiasi numalšinti kitos grupės siekius ir siekia, kad situacija liktų nepakitusi.¹⁴

Šioje vietoje taip pat labai svarbu suprasti, kas yra laikytina karu ir kada galime sakyti, jog karas baigėsi. Ankstesnės konfliktų ir taikos studijos daugiausiai dėmesį buvo sutelkusios ties ginklavimosi varžybomis, nusiginklavimu, mirtiniais konfliktais ir karu. Tuo metu laikyta, kad taika yra būsena, kai nevyksta karas. Tačiau vėliau buvo suvokta, kad taika toli gražu nėra tik tai. John Galtung įveda pozityvios ir negatyvios taikos koncepcijas. Pasak John Galtung, negatyvia taika laikomas smurto nebuvimas, o pozityvia taika laikomas tiek tiesioginio, tiek netiesioginio smurto nebuvimas.¹⁵ Apskritai autorius savo teorijoje sujungia simetrinius ir asimetrinius konfliktus teigdamas, kad konfliktas gali būti matomas kaip trikampis, kurio galuose yra prieštaravimai, požiūris ir elgesys. John Galtung teigia, kad tam, jog vyktų konfliktas, turi būti visi šie trys komponentai. Čia labai svarbu suvokti ir struktūrinio, kultūrinio bei tiesioginio smurto reikšmę. Autorius teigia, kad norint nutraukti tiesioginį smurtą, reikia pakeisti elgesį, norint nutraukti struktūrinį smurtą, reikia panaikinti struktūrinius prieštaravimus ir neteisingumus, o norint nutraukti kultūrinį smurtą, reikia pakeisti grupių požiūrį viena į kitą. Iš čia atsiranda ir jau minėtas pozityvios bei negatyvios taikos supratimas. Negatyvia taika laikomas tiesioginio smurto nebuvimas, o pozityvia – visų trijų smurto rūšių nebuvimas.

Pagrindiniai šių dienų konfliktai yra hibridiniai konfliktai, kuriuose susipina ne tik tarptautinis ar valstybinis, bet ir visuomenės lygmuo. Tai padaro juos labai sunkiai išsprendžiamus. Tokie konfliktai gali būti labai įvairiai interpretuojami remiantis skirtingais požiūrio kampais. Tas pats konfliktas gali būti laikomas ir konfliktu tarp valstybių ir konfliktu dėl etninės/religinės nesantaikos. Tokio konflikto pavyzdžiu gali būti Kašmyro konfliktas. Pastarasis gali būti laikomas ir konfliktu tarp Indijos bei Pakistano ir kova dėl etninės/religinės tapatybės.¹⁶ Mohammed Ayoob taip pat teigia, kad dauguma konfliktų po Antrojo pasaulinio karo vyko post-kolonijinėse valstybėse, kurios iš esmės sudaro „trečiąjį pasaulį“. Daugiausiai Centrinėje Azijoje, Balkanuose, Kaukaze. Pagal kilmę, dauguma konfliktų vyko valstybės viduje, net jei iš šono atrodo, kad jie buvo tarpvalstybiniai.¹⁷

Apskritai, išskirti karų rūšis yra pakankamai sudėtinga būtent dėl to, jog kiekvienas autorius ar teoretikas skirtingai aiškina konflikto priežastis. Tai reiškia, kad konfliktų tipologijų yra lygiai tiek pat, kiek ir analitikų. Kai kurie konfliktus skirsto pagal konflikto šalis, kiti pagal konflikto kilimo priežastis, dar vieni pagal tai, dėl ko kovojama, ir panašiai. Tačiau paprasčiausia būtų išskirti dvi

---

¹⁴ Ten pat, p. 32

¹⁵ John Galtung, „Violence, Peace and Peace Research“, *Journal of Peace Research*, vol. 6, no. 3, 1969, p. 166

¹⁶ Hugh Miall, Oliver Ramsbotham, Tom Woodhouse, „Contemporary conflict resolution: The prevention, management and transformation of deadly conflicts“, *Second edition*. Cambridge, UK: Polity Press, 2005, p. 25-26

¹⁷ Mohammed Ayoob, „State Making, State Breaking and State Failure“ knygoje *Chester A. Crocker et al. Leashing the Dogs of War: Conflict Management in a Divided World*, Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 2007, p. 95-114.

didesnes konfliktų rūšis, kaip nurodo Oliver Ramsbothan, Tom Woodhouse ir Hugh Miall knygoje „Contemporary conflict resolution“. Jie konfliktus skirsto į tarp valstybių vykstančius bei vykstančius valstybės viduje.¹⁸ Autoriai aiškina, kad valstybės viduje vykstantys konfliktai nėra klasikiniai konfliktai tarp dviejų valstybių. Tačiau tai taip pat nereiškia, kad valstybės nėra įtraukiamos į tokį konfliktą, ar kad valstybės viduje vykstantys konfliktai neišplaukia už valstybės sienos ribų. Čia autoriai išskiria ir tris valstybės viduje vykstančių konfliktų rūšis: revoliuciniai/ideologiniai, identiteto/atsiskyrimo bei frakciniai. Frakciniai konfliktai daugiausiai apima sukilimus, vidaus elito kovą dėl galios, plėšikavimą ir nusikaltimus, kurių tikslas yra uzurpuoti, pasisavinti ar išlaikyti valstybės galią dėl ekonominių ir kitokių interesų. Revoliuciniai/ideologiniai konfliktai daugiausiai apima konfliktus, kuriuose yra ambicijų pakeisti valdžią ar valdžios pobūdį. Pavyzdžiui, pakeisti sistemą iš kapitalistinės į socialistinę ar iš diktatūros į demokratiją, taip pat keisti religinę orientaciją iš sekuliarizmo į islamą. Identiteto/atsiskyrimo konfliktai apibūdina konfliktus, kuriuose išreiškiamas santykis tarp valstybės ir tam tikrų bendruomenės grupių.¹⁹ Priklausomai nuo grupės pobūdžio ir konteksto, tokie konfliktai apima kovas dėl autonomijos, atsiskyrimo, kontrolės ar nevienodo priėjimo prie resursų.²⁰ Be jau išvardintų konfliktų rūšių, labai svarbu atpažinti ir kitus, dažnai praktikoje pasitaikančius konfliktus, kurie išsiskiria savo pobūdžiu ir trukme.

Sprendimas kariauti paprastai priimamas vieną kartą ir dažnai tokios strategijos pasirinkimas gali būti nesunkiai paaiškinamas turint visą reikiamą informaciją. Sakoma, kad vieną kartą įsitraukus į karą, tampa labai sunku iš jo išeiti. Užsitęsę konfliktai, pavyzdžiui, tarp Izraelio ir Palestinos, yra ypatingai atsparūs visoms konflikto suvaldymo pastangoms.²¹ Nors tokie užsitęsę ir nesuvaldomi konfliktai sudaro tik mažą dalį visų tarptautinių konfliktų, tačiau jiems išspręsti yra skiriama labai daug pastangų. Tokie konfliktai labiau pritraukia trečiosios šalies pagalbą konflikto suvaldyme nei bet kokie kiti konfliktai.²²

Taigi, šioje vietoje labai svarbu suprasti, kokia logika remiantis atrandama nauja konfliktų rūšis – užsitęsę socialiniai konfliktai. Ši konfliktų rūšis apibūdina konfliktus tokiose šalyse kaip Šri Lanka, Filipinai, Šiaurės Airija, Etiopija, Izraelis ir panašiai – ten, kur labiausiai matoma besitęsianti kova dėl pagrindinių žmogiškųjų poreikių, tokių kaip saugumas, pripažinimas, nevienodos galimybės prieiti prie politinių bei ekonominių resursų. Žymiausias šios teorijos autorius Edvard Azar teigia, kad užsitęsę konfliktai yra tarsi dar viena didelė konfliktų rūšis, kur konfliktas vyksta ne dėl teritorijos, ekonominių resursų ir panašiai, o kaip tik sukasi apie bendruomeninės tapatybės

---

¹⁸ Hugh Miall, Oliver Ramsbotham, Tom Woodhouse, „Contemporary conflict resolution: The prevention, management and transformation of deadly conflicts“, *Second edition*. Cambridge, UK: Polity Press, 2005, p. 61

¹⁹ Ten pat, p. 62

²⁰ Ten pat, p. 63

²¹ Jacob Bercovitch, Ayse Kadayifci, „Conflict Management and Israeli-Palestinian Conflict: The Importance of Capturing the "right Moment"“, *Asia-Pacific Review*. 9. 113-129. 10.1080/1343900022000036124, 2010, p. 113

²² Jacob Bercovitch, Paul Diehl, „Conflict Management of Enduring Rivalries“, *International Interactions* 22, 1997, p. 315

klausimą.²³ Viena iš E. Azar'o kritikos kitų autorių atžvilgiu teiginių yra tai, kad šie neatsižvelgia į nekarinių konfliktų egzistavimą, visiškai ignoruodami latentinius nesmurtinius konfliktus.

Pats terminas „užsitęsęs socialinis konfliktas“ apibūdina konfliktus, kurių šaltiniai slypi ne tarp šalių, bet esti šalies viduje. Svarbiausias analitinis vienetas tokiuose konfliktuose yra tapatybės grupės – rasinės, religinės, etninės, kultūrinės ir panašiai. Didžiausia problema būtent ir kyla dėl tapatybės grupių ir valstybės, kurioje jos egzistuoja, sugyvenimo.²⁴ E. Azar sako, kad viso konflikto esmė glūdi tame, kad paprastai iškyla tik tam tikros tapatybės grupės, kurios užima geresnes pozicijas ir visiškai neatsižvelgia į kitų toje šalyje egzistuojančių grupių interesus bei norus. Čia jis išskiria keturias pagrindines tokio konflikto priežastis.

Pirmoji – tapatybės grupių egzistavimas. Daugiakultūrinės visuomenės, labiau tikėtina, užtęs konfliktą.²⁵ Tokiose visuomenėse egzistuoja atskirtis tarp valstybės ir visuomenės, o valstybė dominuojama vienos grupės. Kaip jau ir minėta anksčiau, dominuojanti grupė neįvertina, kad nedominuojančios grupės turi poreikių ir jų neįgyvendina, dėl to kyla konfliktas.

Antroji – socialinė nelygybė.²⁶ Bendruomenė paprastai turi identitetą ir jos pagrindinis poreikis yra fizinis išlikimas ir gerovė. Jei vieniems valdžia poreikius išpildo, o kitiems – ne, tikėtina, kad kils konfliktas. Priėjimas prie socialinių institucijų yra kertinis patenkinant poreikius. Kadangi išteklių riboti, ribotas ir priėjimas prie jų. Vadinasi, dominuojanti grupė turi visus šansus prieiti prie žmogiškųjų išteklių, kai likusios grupės turi tenkintis labai ribotu priėjimu.

Trečioji priežastis – šalies negebėjimas patenkinti individų ir tapatybės grupių poreikius.²⁷ Tai reiškia, kad valstybė neatsižvelgia į visų grupių egzistavimą, valstybė yra nekompetentinga, todėl nėra patenkinami net ir minimalūs poreikiai, tokie kaip saugumas, lygybė ir nediskriminavimas. Idealiu atveju, valstybė turėtų patenkinti žmonių poreikius nepriklausomai nuo identiteto ar priklausymo tam tikrai bendruomenei ar grupei. Tačiau tam paprastai trukdo valdžios monopolizacija – ją dažniausiai monopolizuoja dominuojantis identitetas visuomenėje arba hegemoninės grupės koalicija. Tam, kad išlaikytų savo monopolį, valdančioji grupė limituoja priėjimą prie valdžios institucijų taip tarsi sukeldama legitimumo krizę.

Paskutinioji priežastis – ekonominis priklausomumas, politinės krypties pasirinkimas ir tarptautiniai ryšiai apskritai.²⁸ Vidaus socialinių ir politinių institucijų formavimuisi ir jų įtakai valstybėje didelę reikšmę turi sąsajų su tarptautine sistema modeliai. Čia labai svarbus ekonominis priklausomumas, nes būtent jis nusako valstybės autonomiją ir nulemia poreikių patenkinimą.

---

²³ Edvard Azar, „The Management of Protracted Social Conflict: Theory and Cases“, *Hampshire*: Dartmouth, 1990, p. 5

²⁴ Ten pat, p. 9

²⁵ Ten pat, p. 10

²⁶ Ten pat, p. 11

²⁷ Ten pat, p. 13

²⁸ Ten pat, p. 13-14

Remiantis keturiomis E. Azar'o išskirtomis priežastimis, galima nesunkiai sudėlioti pagrindinius rodiklius, nurodančius, kodėl konfliktai tampa užsitęsę. Autorius išskiria ir tris dirgiklius, kurie paskatina konflikto atsiradimą, nes net esant visoms keturioms anksčiau išvardintoms priežastims, konfliktas gali nekilti. Tam, kad konfliktas kiltų, jis turi būti skatinamas tam tikrų bendruomenės veiksmų ir strategijos, kurie veikia kaip dirgiklis.²⁹ Kolektyvinis suvokimas dėl individualių nuoskaudų natūraliai veda į protestą. Pradinių sąlygų tipas, bendruomeninių grupių organizavimasis ir susitelkimas, veiksmingos lyderystės atsiradimas, tos lyderystės strategijos bei taktika, taip pat išorinių ryšių apimtis ir pobūdis tampa svarbiais užsitęsusių socialinių konfliktų dinamikos veiksniais.

Taip pat konfliktą paskatina valstybės veiksmai ir strategijos, pavyzdžiui, žiaurus atsakas į protestus.³⁰ Konfliktas gali būti suvaldytas, jei valstybė priima visuomenės nuoskaudas ir stengiasi pagerinti sąlygas ar jas pakeisti, tačiau valstybė paprastai pakankamai žiauriai malšina bet kokius konfliktus, o tokios žiaurios ir stiprios represijos sukelia priešingą efektą. Šioje vietoje taip pat labai svarbu įvertinti ir vidinius konflikto mechanizmus, tokius kaip istorija, bendradarbiavimo prigimtis, integracijos baimė ir panašiai. Tie, kurie yra veikiami nuolatinio streso ir baimės, tampa uždari. Tokiais atvejais pasiūlymai dėl politinių sprendimų tampa reti ir visos pusės juos suvokia kaip santykinės galios ir kontrolės įgijimo mechanizmus. Šiame etape priešiškus iššaukia priešiškus ir procesas tampa institucionalizuotas. Tai, kas vyksta konflikto metu, tam tikri skaudūs įvykiai, ištesia konflikto spiralę, tuomet poreikiai mažiau patenkinami ir vėl užsukamas tas pats ratas. Tokiuose konfliktuose paprastai nėra aiškios baigties ir nugalėtojų, vyrauja nepasitikėjimas, baimė, pesimistinės nuotaikos, dažnai demoralizuojami lyderiai.³¹

Šioje vietoje T. Gurr papildo Azar'ą sakydamas, kad svarbu ne tik bendruomeninė sandara ar visuomenės daugiakultūriškumas, bet ir tai, kiek tapatybinis identitetas yra svarbus pačioms grupėms.³² Jis sako, sutikdamas su E. Azar'u, kad turi būti ir kolektyvinės paskatos veikti, tokios kaip negalėjimas prieiti prie resursų, represijos, reikalingas ir tam tikrų lyderių, kurie mobilizuotų visuomenę, iškilimas. Taip pat T. Gurr labai svarbus ir grupės gebėjimas veikti kolektyviai. Kuo labiau grupė koncentruota ir organizuota, tuo jai lengviau sukilti. Taip pat turi būti ir tam tikras grįžtamasis efektas, kuris paskatintų toliau kariauti. Anot T. Gurr, jei visi aspektai yra suapibrėžti pakankamai aukštu lygiu, tada konfliktas tikrai gali kilti ir jis greičiausiai bus užsitęsęs.³³

---

²⁹ Edvard Azar, „The Management of Protracted Social Conflict: Theory and Cases“, *Hampshire*: Dartmouth, 1990, p. 6

³⁰ Ten pat, p. 11

³¹ Ten pat, p. 6-7

³² Ted Robert Gurr, „Minorities, Nationalisms and Islamists: Managing Comunal Conflict in the Twenty-First Century“ knygoje *Chester A. Crocker et al. Leashing the Dogs of War: Conflict Management in a Divided World*, Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 2007, p. 142

³³ Ten pat, p. 154

Kalbant apie pirmąją E. Azar' o išskirtą priežastį – daugiakultūrinės valstybės egzistavimą, yra ir daugiau autorių, kurie pagilina supratimą ir išskiria papildomus veiksnius šiai kategorijai. Cathy Nicolson straipsnyje „The Role of Collective Memory in Protracted Conflict“ teigia, kad vienas iš labai svarbių veiksnių, galinčių lemti konflikto užsitęsimą, yra kolektyvinės atminties egzistavimas.³⁴ Autorė taip pat remiasi prielaida, kad egzistuoja daugiakultūrinė visuomenė, kurioje vyksta skirtingų grupių susipriešinimas. Ji teigia, kad Izraelio ir Palestinos konfliktas yra vadintinas užsitęsusi, nes susitarimo galimybė yra tokia maža, jog pats susitarimas tampa per dideliu iššūkiu, o dėl bendro kolektyvinio stimulo nenorima grįžti prie pirminių konflikto motyvų ir juos analizuoti dar kartą. Konfliktas čia, šiuo atveju, yra kaip egzistencinis, padedantis pasiekti kiekvienos grupės tikslus ir poreikius, bei išliekantis centriniu tiek socialiniame, politiniame, edukaciniame, tiek instituciniame lygmenyse. Autorės manymu, kolektyvinės atminties rolė yra labai svarbi apibūdinant užsitęsusi konfliktą, nes visi konfliktai kyla iš praeities, tad norint juos išspręsti, reikia grįžti prie konflikto šaknų.³⁵ Autorė darbe analizuoja, kaip kolektyvinė atmintis prisideda prie požiūrio į vienas kitą, kaip sukuriama priešprieša, koks požiūris į konfliktą, kokias konflikto priežastis nurodo kiekviena kariaujanti pusė. Straipsnyje analizuojamas Izraelio ir Palestinos konfliktas, tad yra teigiama, kad kokia nuo vaikystės suformuojama nuomonė apie Izraelį iš bendros kolektyvinės atminties, tokiais palankiais ar nepalankiais jausmais vėliau yra priimami palestiniečiai ir išreiškiamas požiūris į Palestiną. Bendras pykčio ar noro kovoti jausmas tarsi atsiranda nesąmoningai, yra perduodamas iš kartos į kartą, o vėliau ir nebėra kvestionuojamas. Cathy Nicolson straipsnyje teigia, kad kolektyvinės atminties egzistavimas neleidžia atsikratyti praeities šešėlių, neleidžia sugrįžti į konflikto pradžią, kad būtų rastos tikros konflikto atsiradimo priežastys, ir dėl to konfliktas tampa neišsprendžiamu arba užsitęsusi.³⁶ Teigiama, kad jei būtų koncentruojamasi tiesiogiai į pirmines konflikto atsiradimo priežastis, pasikeitusios kartos galėtų kitaip įvertinti visą konfliktą, kas galbūt lemtų kitokių sprendimų paieškas, o gal ir visišką konflikto deeskalaciją bei didesnę toleranciją kitos grupės atžvilgiu.

Svarbu suprasti, kad emocijos taip pat labai reikšmingos kiekviename konflikte. Be emocinio krūvio sunkiai įsivaizduojamas bet koks grupės mobilizavimasis, o pačios emocijos dažniausiai yra viena pagrindinių paskatų veikti. Paprastai pati ryškiausia emocija – pyktis, kuris susijęs su noru ištaisyti neteisybę, atkeršyti ir priimti skubius sprendimus. Tačiau ne visada emocijos sukelia konfliktus. Nors ilgą laiką buvo manoma, kad pyktis kaip emocija, visada siejasi tik su noru konfliktuoti, su smurtu, o neigiamų emocijų tarsi neįmanoma susieti su teigiamais sprendimais, lemiančiais taiką ar norą nebekariauti, pyktis gali vesti ir prie teigiamų pokyčių. Apie pykčio emociją

---

³⁴ Cathy Nicholson, „The role of collective memory in protracted conflict“, *Culture & Psychology*, 23(2), 2017, <https://doi.org/10.1177/1354067X17695762>, p. 218

³⁵ Ten pat, p. 219

³⁶ Ten pat, p. 222

nemažai užsimena ir C. Nicholson sakydama, kad kolektyvinė atmintis sukuria bendrą pykčio atmosferą, o iš jos ir kyla konfliktas bei paskatos jo nenutraukti. Tačiau Michal Reifen Tagar, Christopher M. Federico ir Eran Halperin straipsnyje „The Positive Effect of Negative Emotions in Protracted Conflict: The Case of Anger“ teigia, kad pyktis, nors ir neigiama emocija, gali vesti prie labai teigiamų pokyčių užsitęsusiame konflikte.³⁷ Jie teigia, kad pyktis, būdamas konflikto varomąja jėga, taip pat gali būti ir konflikto deeskalavimo varomoji jėga, nes pykčio priežastys išlieka tos pačios – žmonės nusivylę, jaučia neteisybę ir nori atitaisyti jiems padarytą žalą.³⁸ Kad tai padarytų, jie gali arba įsitraukti į kovą arba kaip tik skatinti teigiamus pasikeitimus, nes galutinis tikslas tas pats – atitaisyti patirtą žalą, o galima sakyti, kad besitęsiantis konfliktas tą žalą tik dar labiau padidina. Pyktis gali būti nukreiptas ne tik į kitą kariaujančią pusę, bet ir į valdžią, kuri priima sprendimą kariauti arba nekariauti. Tad autoriai teisingai nurodo, jog neigiama emocija gali būti paskata teigiamam veiksmui.

Be kitų anksčiau minėtų veiksnių, labai svarbūs ir istoriniai pjūviai. Nors E. Azar pakankamai atsitraukia nuo paties konflikto konteksto ir daugiau ieško dėsnių bei priežastingumų bei sako, kad grupių gebėjimas veikti ir noras veikti priklauso daugiausiai nuo tapatybės svarbos ir paskatų, kontekstas taip pat išlieka ne mažiau svarbus. Nors tapo populiariu konflikto priežastis sutraukti tik į vidaus veiksnius, vis tik Gary Goertz ir Paul F. Diehl teigia, kad istorinis kontekstas yra labai svarbus norint paaiškinti ne tik kodėl konfliktas apskritai atsirado, bet kodėl jis nesustoja, kodėl tampa užsitęsusi. Vidiniai veiksniai yra svarbūs konflikte, tačiau be platesnio istorinio supratimo sunku pasakyti, kaip prasidėjęs konfliktas vystysis toliau. Straipsnyje „Enduring Rivalries: Theoretical Constructs and Empirical Patterns“ jie teigia, kad kai kyla susidūrimai, prasideda tam tikras varžymasis tarp veikėjų, o priemonės, kurių imamas, gali parodyti, ar kariniai veiksmai pasikartos ar ne. Ateities strategijos labai priklauso nuo praeities sprendimų ir veiksmų.³⁹ Autoriai teigia, kad didelę reikšmę konflikto trukmei turi tai, kaip kariaujančios pusės sugyveno iki konflikto, taip pat kaip kariaujančios pusės sutaria su trečiosiomis valstybėmis, dėl ko kilo pirmas konfliktas ir kaip tai išsivystė į karą. Neatsakius į šiuos klausimus, labai sunku pasakyti, kaip konfliktas gali atrodyti ateityje. Būsimas strategijas kovojančios pusės taip pat dažnai planuoja atsižvelgdamos į istorines patirtis, buvusius susidūrimus. Čia autoriai taip pat nurodo, kad pakankamai svarbu atskleisti ir emocinius kovojančių valstybių ryšius, taip pat atkreipti dėmesį į tai, kokiais ryšiais grįsti buvo jų santykiai prieš prasidedant konfliktui, taip pat kiek artimai kariaujančios pusės veikė tarptautinėje sistemoje, kokius aljansus formavo ir panašiai. Šis argumentas, tiesa, labiau tinka kalbant apie

---

³⁷ Michal Reifen Tagar, Christopher M. Federico, Eran Halperin, „The positive effect of negative emotions in protracted conflict: The case of anger“, *Journal of Experimental Social Psychology*, 2011, p. 157

³⁸ Ten pat, p. 157-158

³⁹ Gary Goertz, Paul F. Diehl, „Enduring Rivalries: Theoretical Constructs and Empirical Patterns“, *International Studies Quarterly*, 37(2), doi:10.2307/2600766, 1993, p. 148

tarpvilstybinius karus, tačiaus atsižvelgiant į tai, kad esti vis daugiau konfliktų, kur sunku pasakyti, ar konfliktas vyksta tarp valstybių ar tarp grupių valstybės viduje, galima naudoti jį kaip instrumentą, padedantį paaiškinti užsitęsusio konflikto priežastis.

Kalbant apie kontekstą, labai svarbu suprasti konflikto kilimo priežastis. Paprastai konfliktai, kurie kyla dėl perversmo ar revoliucijos, būna pakankamai trumpi. Būtent tokie buvo Rytų Europoje po Sovietų Sąjungos žlugimo. Tačiau konfliktai, kurie kyla dėl resursų (nafta, narkotikai ir panašiai), yra linkę užsitęsti. Tokiais atvejais kariaujančios pusės neturi paskatų tartis, nes tiek valdžia, tiek sukilėliai šiose situacijose užsidirba labai daug iš kontrabandos, o išlaidos karui nebeturi tokios didelės reikšmės.⁴⁰ James D. Fearon straipsnyje „Why Do Some Civil Wars Last so Much Longer than Others?“ kaip tik ir teigia, kad trukmę dažniausiai nulemia konflikto kilimo priežastys. Straipsnyje teigiama, kad pilietiniai karai, kylantys dėl revoliucijos ar perversmo, taip pat antikolonijiniai karai, linkę tęstis trumpą laiką ir pergalė vienos ar kitos pusės pasiekama pakankamai greitai. Periferiniai sukilimai, kaip autorius juos įvardina, arba kitaip – pilietiniai karai, kurie įtraukia partizanines grupes, veikiančias kažkur pagal valstybės sienas, paprastai trunka labai ilgai ir tokius karus yra labai sunku nutraukti. Viena iš įdomiausių autoriaus išvalgų, kad karai ar konfliktai, prasidedantys po tam tikro valstybių darinio, tokio kaip Jugoslavija ar Sovietų Sąjunga, subyrėjimo, taip pat yra linkę būti išsprendžiami greitai. Tačiau periferiniai sukilimai, anot autoriaus, tampa tokie neišsprendžiami, nes paliečiami tam tikri žemės ar natūralieji resursai, iš kurių grupės lobsta ir karo išlaidos tampa nebesvarbios arba ne tokios didelės, kad neapsimokėtų užsiimti kontrabanda.⁴¹ Karas tarsi skatina pralobti grupes, kurios karo nebuvimo atveju to padaryti negalėtų, nes žemės ir natūralieji resursai taikos metu yra paskirstomi po lygiai bei kontroliuojami valstybės. Ir nors šioje vietoje daugiausiai kalbama apie pilietinius konfliktus, tačiau užsitęsę konfliktai egzistuoja ne tik valstybės viduje ar tarp valstybių. Užsitęsę konfliktai gali vykti tarp dviejų tautų vienoje valstybėje kaip Šri Lankos atveju, ar tarp dviejų valstybių, tačiau vienos tautos, pavyzdžiui tarp Kinijos ir Taivano, taip pat gali tarp tautos ir valstybės kaip Kinijos ir Tibeto atveju, taip pat dėl teritorijos tarp dviejų valstybių kaip Kašmyro atveju, tarp daugelio valstybių dėl tautos kaip Kurdistano atveju, ir panašiai. Beveik visi šie konfliktai kilo dėl žemės ar resursų ar dėl ideologinių, savęs realizavimo paskatų.⁴²

E. Azar, kaip vieną iš užsitęsusio konflikto priežasčių, įvardina valstybės nekompetentingumą. Sakoma, kad konfliktas gali tapti neišsprendžiamas, kai valstybei kyla egzistencinė grėsmė, tačiau ji imasi neteisingų veiksnių, kad tą grėsmę atremtų, bent jau taip teigia Yakub Halabi straipsnyje „Protracted Conflict, Existencial Threat and Economic Development“. Autorius čia ne tik įvardina vieną pagrindinę priežastį konflikto užsitęsimui – neteisingus valstybės veiksmus egzistencinės krizės

---

⁴⁰ James D. Fearon, „Why Do Some Civil Wars Last so Much Longer than Others?“, *Journal of Peace Research*, 2004, p. 275

⁴¹ Ten pat, p. 277

⁴² S. P. Udayakumar, „Futures of Protracted Conflicts“, *Futures* 36(3), 2004, p. 379

metu, tačiau taip pat teigia, kad konflikto užsitęsimas yra sudarytas iš kelių pamatuojamų rodiklių.⁴³ Paprastai, egzistencinė grėsmė turėtų pasitarnauti valstybės vystymuisi, tad jos egzistavimas neturėtų vesti į užsitęsusį konfliktą. Tačiau tam valstybė turi imtis kai kurių veiksmų. Yakub Halabi teigia, kad egzistuojanti grėsmė turėtų sukurti spaudimą valstybei padidinti savo pajamas, kad ši galėtų apginti savo egzistavimą. Biurokratinis aparatas tokiu atveju auga greitai dėl poreikio mobilizuoti finansinę, žmogišką ir kitokią galią, padėsiančią kovoti su grėsmėmis. Egzistuojanti grėsmė, bendrai, turėtų stiprinti valstybės poziciją visuomenės požiūriu, nes konfliktas suteikia daugiau autonomijos nuo interesų grupių ir leidžia valstybei geriau įsiskverbti į visuomenę tam, kad būtų išgauti reikiami resursai ir mobilizuoti žmonės. Čia turėtų būti pripažįstamas būtinumas investuoti į industriją tam, kad būtų vystomi ir gaminami sudėtingi ginklai, kurie sukurtų tam tikrą atskirtį nuo priešų ir sumažintų valstybės priklausomybę nuo užsienio tiekėjų. Taip pat egzistencinė grėsmė turėtų sukurti daugiau disciplinos valdžios elgesyje, nes skatina kovoti su korupcija tam, kad būtų išvengta praeities klaidų ir resursai būtų paskirstomi pačiu efektyviausiu būdu. Siekdama gerovės, valstybė turėtų skatinti industrializaciją, kuri savo ruožtu praplėstų valstybės mokestinę bazę ir leistų valdžiai finansuoti gynybos biudžetą nesukeliant infliacijos. Industrializacija taip pat sukuria paskatas prekybai. JAV taip pat skatina industrializaciją, nes tai sumažina valstybių priklausomybę nuo pastarosios paramos ir leidžia joms pačioms susidurti ir kovoti su įvairiomis grėsmėmis.⁴⁴ Tačiau valstybės ne visada elgiasi taip, jog būtų išėita iš konflikto geriausiu būdu. Kai valstybė negeba iškomunikuoti visuomenei apie egzistuojančią grėsmę, kai visuomenė nėra linkusi paaukoti savo gerovės, kad išsaugotų valstybę, kai valstybė nėra linkusi investuoti į ginklų gamybą, bet verčiau juos perka ir tampa priklausoma nuo užsienio tiekėjų, kai egzistuoja didžiulė korupcija, valdžios neveiknumas, biudžeto deficitas – visa tai veda į užsitęsusio konflikto egzistavimą, nes nusilpsta valstybės vaidmuo visuomenės atžvilgiu ir valstybė nebegali kelti mokesčių tam, kad finansuoti gamybinius pajėgumus bei skirti daug lėšų karui. Tada konfliktas tampa lėtas, vengiama greito ir brangaus karo, veikiama per nevalstybinius veikėjus, sparčiai plečiasi kontrabandos tinklai. Bendri visiems prieinami resursai tampa riboti ir sukonzentruoti labai siauro rato rankose. Tai reiškia, kad anksčiau buvęs laisvas priėjimas tampa suvaržytas, ne visos grupės gauna vienodą ir proporcingą priėjimą prie resursų, todėl įtampos ateina ne tik iš išorės, bet ir iš vidaus. Tai reiškia, kad šalis negeba patenkinti individų ir tapatybės grupių poreikių, kaip mini ir E. Azar'as. Tačiau Yakub Halabi pripažįsta, kad toks proceso atsekimas yra pakankamai sudėtingas, nes kartais įtakos valstybės priimtiems sprendimams gali turėti išoriniai veiksniai, kartais valstybė gali turėti daugiau nei vieną grėsmę ir panašiai.

---

⁴³ Yakub Halabi, „Protracted Conflict, Existential Threat and Economic Development“, *International Studies*, 46(3), <https://doi.org/10.1177/002088171004600303>, 2009, p. 321

⁴⁴ Ten pat, p. 323

E. Azar kaip ketvirtąją priežastį išskiria tarptautinius ryšius. Čia gali būti ne tik matuojama kažkurios konkrečios valstybės įtaka, bet ir vertinamas tiesioginis jos veikimas. Ir nors yra savaiame suprantama, kad karai yra medijuojami didžiųjų pasaulio valstybių, kad pastarosios siekia sutaukinti konfliktuojančias puses, yra autorių, kurie apskritai teigia, kad bet koks kišimasis, ypač į pilietinius karus, konfliktą ne sprendžia, bet kaip tik jį prailgina. D. E. Cunningham straipsnyje „Blocking Resolution: How External States Can Prolong Civil Wars“ teigia, kad nors trečiosios valstybės į pilietinius konfliktus įsikiša arba tam, kad padėtų vienai pusei laimėti, arba tam, kad padėtų derybose tarp dviejų pusių, iš tikrųjų toks įsikišimas tik pablogina situaciją.⁴⁵ Trečiosios šalys įsitraukia į konfliktą ir bando pateikti visiškai kitokią konflikto eigą, siūlo savo nepriklausomą darbotvarkę, kuri skiriasi nuo kovojančių pusių tikslų. Kai valstybės įsikiša tokiu būdu, konfliktas tampa sunkiai išsprendžiamas dėl dviejų priežasčių. Visų pirma, taip atsiranda dar vienas ar keli nauji veikėjai, iš kurių turi būti sulauktas pritarimas bet kokiam konflikto sureguliuavimo sprendimui priimti. Kuo tokių veikėjų daugiau, tuo mažesnė tikimybė, kad bus atrastas visiems priimtinas sprendimas. Antra, išoriniai veikėjai paprastai turi mažiau paskatų derėtis nei vidaus veikėjai, nes jie patiria mažesnes karo palaikymo ar kovojimo išlaidas ir tikrai gaus mažiau naudos iš derybų nei vidaus sukilėliai. Straipsnyje teigiama, kad kai trečiosios šalys įsitraukia į pilietinius konfliktus su nepriklausoma darbotvarke, tokie konfliktai užsitęsia.⁴⁶ D. E. Cunningham taip pat pabrėžia, kad dažniausiai į konfliktus įsikiša ne viena, o kelios trečiosios šalys, kurios net tarpusavyje turi visiškai skirtingas darbotvarkes, taip įnešdamos tik dar daugiau chaoso į ir taip užsitęsusį bei įsisenėjusį konfliktą. Tą patį David E. Cunningham teigia ir straipsnyje „Veto Players and Civil War Duration“, kur sako, kad pilietinio konflikto trukmė priklauso nuo veto žaidėjų skaičiaus. Kuo daugiau veto žaidėjų, tuo mažiau susitarimų, kuriems visi veto žaidėjai pritar. Kiekvieno veikėjo preferencijų skalė yra individuali ir skirtinga, tad rasti bendrų susikirtimo taškų yra labai sunku arba visai neįmanoma. Tai reiškia, kad kuo daugiau veto žaidėjų, tuo sunkiau pasiekti susitarimą, taip pat egzistuoja didesnė informacijos asimetrija, keičiasi aljansai ir iniciatyvos deryboms.⁴⁷

Nors svarstymų apie tai, kas sukelia užsitęsusius konfliktus netrūksta, atsakyti į tokį klausimą vis dar yra pakankamai sudėtinga. Daugelis autorių koncentruojasi ties kokybiniais rodikliais, taip pat ties išskirtiniais atvejais, kurie sunkiai pritaikomi kitiems konfliktams. Pavieniai aiškinimai nesuteikia didelės reikšmės bendram užsitęsusių konfliktų priežasčių poveikslui. Norint nustatyti tokias priežastis, galima pasitelkti įvairius šaltinius. Autoriai šiuo atveju ieškojo istorinių pėdsakų, taip pat nagrinėjo veikėjų jausmus ir būsenas, kai kas nagrinėjo konkretesnius valstybės sprendimus.

---

⁴⁵ David E. Cunningham, „Blocking resolution: How external states can prolong civil wars“, *Journal of Peace Research*, 47, 2010, p. 125

⁴⁶ Ten pat, p. 127.

⁴⁷ David E. Cunningham, „Veto Players and Civil War Duration“, *American Journal of Political Science*, 50, 2006, p. 876-877

Tačiau norint atrasti pagrindinius ar lemiančius veiksnius, geriausia pasitelkti duomenų bazes. Savo darbe dėmesį sutelksiu ties Sirijos konfliktu ir išskirsiu veiksnius, kurie lemia, jog konfliktas nėra išspręstas iki šiol.

2. METODOLOGIJA

Norint atsakyti į pagrindinį darbo klausimą, svarbu pasitelkti duomenis, kurie nešališkai ir tiksliai nusakytų konflikto veikėjus, konflikto pobūdį, leistų pažvelgti į konfliktą iš įvairių perspektyvų ir taškų. Egzistuoja nemažai laisvai prieinamų duomenų bazių, kurios renka duomenis apie visame pasaulyje vykstančius konfliktus, o kiekviena tokia duomenų bazė įtraukia vis skirtingus kintamuosius, suteikia vis kitokias žinias, sistemina vis kitokius duomenis.

Viena iš gausiausių yra Upsalos konfliktų duomenų rinkimo programa (UCDP), kuri siūlo duomenis iš viso pasaulio konfliktų. Tai seniausia duomenų bazė, kurioje duomenys surinkti apie konfliktus, kuriems daugiau nei 40 metų. Duomenys atnaujinami kiekvienais metais ir yra laisvai prieinami. Duomenys taip pat yra publikuojami kiekvienais metais leidžiamame „Journal of Peace Research“. Upsalos konfliktų duomenų bazė yra plačiai naudojama ne tik mokslininkų, bet ir Jungtinių Tautų Organizacijos, Pasaulio banko, Maisto ir žemės ūkio organizacijos prie Jungtinių Tautų. Taip pat duomenis naudoja ir daugelis nevyriausybinė organizacijų („Gelbėkit vaikus“, UNICEF ir pan.). UCDP siūlo informaciją keletu aspektų, pavyzdžiui, konfliktų dinamika, konfliktuojančios grupės bei veikėjai, trečiųjų šalių įsitraukimas, konflikto rezoliucijos ir taikos susitarimai.⁴⁸ Ši duomenų bazė leidžia iš arčiau pažvelgti ne tik į konflikto veikėjus, atskirai juos analizuoti, bet taip pat nustatyti kiekvieno veikėjo žingsnį tam tikru laiko momentu. Taip pat visi konfliktai yra istoriškai aprašyti, pateiktos datos, svarbiausi įvykiai ir lūžio taškai, pateikiama mirčių statistika, kas leidžia nustatyti konflikto intensyvumą.

Taip pat mokslininkų labai mėgstamas yra Oslo taikos tyrimų institutas (PRIO), kuris atlieka tyrimus ir siekia suprasti procesus, sujungiančius visuomenės arba jas skiriančius. PRIO tiria, kaip konfliktai atsiranda ir kaip jie gali būti išspręsti, taip pat kaip skirtingų rūšių smurtas paveikia žmones, kaip visuomenės kovoja su krizėmis ar krizių grėsmėmis. Oslo taikos tyrimų institutas taip pat dokumentuoja bendrąsias tendencijas bei siekia suprasti su jomis susijusius procesus. PRIO taip pat leidžia du žurnalus – „Peace Research“ ir „Security Dialogue“. Institutas taip pat publikuoja ataskaitas bei politikos apžvalgas.⁴⁹

Darbe bus naudojama ir įvykusių karų duomenų baza (*angl.* The Correlates of War dataset - COW). Šis projektas buvo pradėtas 1963 m. politikos mokslininko J. Davi Signer. Pagrindinis šio projekto tikslas buvo sisteminis duomenų kaupimas apie karą. Čia sukaupti duomenys apie

---

⁴⁸ Uppsala Universitet, „About UCDP“, <https://www.pcr.uu.se/research/ucdp/about-ucdp/> [žiūrėta 2019-12-20]

⁴⁹ The Peace Research Institute Oslo, „About PRIO“, <https://www.prio.org/About/> [žiūrėta 2020-01-07]

tarptautinę politiką ir nacionalinius gebėjimus. Prieinami duomenys yra nuo 1816 metų. Taip pat galima rasti identifikuojamas nepriklausomas valstybes, tarpvalstybinius ir pilietinius karus, prie kurių įtraukti ir duomenys apie šalių kariuomenių dydį, jų energijos suvartojimą kaip pakaitalą industrializacijos, populiacijos dydžio, urbanizacijos vertinimui. Kiti duomenys apima aljansus, teritorines partnerystes ar teritorinius pasikeitimus, narystes tarpvalstybinėse organizacijose.⁵⁰ Pasitelkus tokius duomenis, galima įvertinti ne tik konflikto pobūdį, bet ir tai, kokia yra tarptautinė situacija konflikto atveju, kokie tretieji veikėjai yra svarbūs konflikte, kuo konfliktas svarbus tiesiogiai konflikte nedalyvaujančioms pusėms.

Kai kuriems aspektams paaiškinti taip pat bus pasitelktas ir The Gulf/2000 projektas, kuris buvo sukurtas 1993 metais mokslininkams, žurnalistams ir tiems, kurie akademinio lygmeniu domisi Persijos įlankos bei Arabų valstybėmis. Šiame projekte sukaupti tokie duomenys kaip etnografiniai ir kultūriniai skirtumai Artimuosiuose Rytuose ir Persijos įlankos valstybėse, taip pat duomenys apie religinius skirtumus, etnines grupes, ekonomiką ir ekonominius resursus, kariuomenes, strategijas, geopolitines orientacijas ir panašiai.⁵¹

Naudojantis pateiktomis duomenų bazėmis bei jų publikacijomis bus išskirti kintamieji, turintys įtakos Sirijos konflikto trukmei. Kiekvienas iš jų bus atskirai paaiškinamas. Bus stengiamasi suprasti ir paaiškinti, kokie veiksniai šio konflikto atveju lemia jo trukmę. Tam, jog teisingai įvertinti galimus konflikto užsitęsimo veiksnius, bus pasitelkiama E. Azaro teorinė prieiga ir Sirijos atvejui vertinamas E. Azar'o išskirtas ketvirtasis veiksnys: tarptautiniai ryšiai apskritai ir išorės veikėjų interesai. Tam, kad būtų įvertinta, kaip trečiųjų valstybių įsikišimas lemia konflikto trukmę, bus vertinami kiekvieno veikėjo (Hezbollah, ISIS, JAV, Rusijos, Turkijos, Saudo Arabijos, Irano):

1. Veiksmai (kada ir koku būdu prisijungta prie konflikto);
2. Priemonės, kuriomis prisidedama prie konflikto (karinės, ekonominės, žmogiškieji ištekliai);
3. Tikslai, siekiai (kuri pusė palaikoma, ko siekiama iš karo, kokios baigties tikimasi).

Taigi, atliekant duomenų analizę ir pasitelkiant duomenų bazines, bus kreipiamas dėmesys į E. Azar'o išskirtą veiksnį dėl išorės veikėjų įsikišimo, kuris galimai turi įtakos konflikto užsitęsimui. Remiantis tokia informacija bus stengiamasi išsiaiškinti, kodėl ir kaip išorės veikėjų įsitraukimas į Sirijos pilietinį konfliktą turi įtakos jo trukmei.

---

⁵⁰ The Correlates of War Project, „About the Correlates of War Project“, <https://correlatesofwar.org/> [žiūrėta 2020-01-07]

⁵¹ The Gulf/2000 Project, „About Gulf/2000“, <https://gulf2000.columbia.edu/about.shtml> [žiūrėta 2020-01-07]

3. SIRIJOS KONFLIKTAS: VEIKĖJAI, LŪŽIO TAŠKAI

Svarbiausiu momentu ir dabartinio konflikto pradžia yra priimta laikyti Arabų Pavasarį. Pastarasis vyko ne tik Sirijoje; tai buvo eilė protestų, karinių sukilimų, pasklidusių arabiškame pasaulyje 2010 metais ir kilusių dėl represyvių režimų, prastų gyvenimo sąlygų. Pradžia laikomas sukilimas Tunise, po kurio sekė ir kitos arabiškos šalys – Egiptas, Jemenas, Bahreinas, Libija ir Sirija. Arabų Pavasaris įvyko ne dėl demokratijos ar religijos; tai buvo trumpi, spontaniški sukilimai, kur nedidelės mobilizuotos grupės sukilo prieš valdžią, daugiausiai dėl socialinės nelygybės, prastų gyvenimo sąlygų. Daugelis tokių konfliktų ir sukilimų baigėsi karais. Vienas iš jų – Sirijos pilietinis karas.⁵²

2011-ųjų metų kovą Sirijos valdžia susidūrė su precedento neturinčiu sukilimu, kur protestuotojai šalyje reikalavo režimo pasikeitimo ir prezidento Bashar al-Assad'o nuvertimo. Pasaulio dėmesys buvo atkreiptas ne į patį sukilimą, bet į tai, kaip valdžia atsakė į protestuotojų veiksmus. Sirijos valdžia pasitelkė didelį smurtą ir stengėsi išvaikyti protestuotojus į gatves išsiųsdami tūkstančius teisėsaugos pareigūnų – nuo policijos iki kariuomenės. Į tai labai greitai sureagavo ne tik pasaulio žiniasklaida, bet ir Sirijos opozicija. Jie ne tik suformavo karines grupes, apsiginklavo, bet galiausiai ir pats sukilimas 2012 metais jau virto pilietiniu karu, kurio metu Sirijos valdžia prarado didžiulius valstybės plotus sukilėlių grupuočių naudai.⁵³

Remiantis Upsalos konfliktų duomenų baze, Sirijos karą galima suskirstyti į keletą epizodų pagal tai, kokie veikėjai ir grupės skirtingu metu aktyviausiai veikė ar įsijungė į konfliktą:

1. 2011 metai – pirmieji sukilimai prieš Sirijos valdžią bei ginkluotas pastarosios atsakas ir mobilizuotos karinės teisėsaugos pareigūnų grupės.
2. 2012 metai – ginkluotų sukilėlių grupių ir opozicijos, kaip atsako į Sirijos valdžios veiksmus, atsiradimas bei al-Nusra iškilimas.
3. 2013 metai – teroristinės grupuotės Hezbollah intervencija.
4. 2014 metai – ISIS atsiradimas bei išplitimas didžiojoje dalyje Sirijos teritorijos.
5. 2015 metai – Rusijos intervencija.
6. 2016 metai – Turkijos intervencija.
7. 2017 metai – sukilėlių grupių mažėjimas Sirijos teritorijoje bei kova su terorizmu.
8. 2018–2019 metai – besitęsiančios kovos ir vis sudėtingėjanti situacija dėl skirtingų šalių įtakos Sirijoje: nuo Jungtinių Amerikos Valstijų iki Rusijos, nuo Saudo Arabijos iki Irako.

---

⁵² Elliott Abrams, „The Arab Spring. In Realism and Democracy: American Foreign Policy after the Arab Spring“ Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781108234894.003, 2017, p. 92-112

⁵³ The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Country: Syria“, <https://ucdp.uu.se/country/652> [žiūrėta 2020-02-14]

Nors Upsalos duomenų bazėje galima rasti duomenų tik iki 2018 metų ir tais metais yra matomas akivaizdus mirčių skaičiaus mažėjimas Sirijoje, tačiau konfliktas dar nesibaigė, jis tarsi įšaldytas, su dar tebevykstančiomis atakomis.

2018–2019 metus gali žymėti ir kitas ne mažiau svarbus įvykis – pabėgėlių krizė. Dėl nesibaigiančio karo, sugriautų miestų ir realios grėsmės gyvybėms, civiliai yra priversti palikti savo namus ir keliauti ieškoti gyvenimo svetur, dažniausiai jau už Sirijos ribų.

2019 metais ISIS oficialiai praranda visas kontroliuotas teritorijas, yra suimama apie 12 tūkstančių ISIS narių. Situacija komplikuojasi dėl to, jog JAV patraukia savo karius iš Sirijos, tačiau kovos vyksta. Į karą visu pajėgumu įsitraukia Turkija, kuri kovoja ne tik su Bashar al-Assad'o režimu, bet ir su kurdų sukilėliais, Saudo Arabija bando atgaivinti santykius su Sirija, Iranas ir toliau remia režimą bei tokias grupuotes kaip Hezbollah. Konfliktas tęsiasi ir jo intensyvumas metams bėgant nemažėja.⁵⁴

3.1 Svarbiausi įvykiai ir konflikto eiga

Detaliau kalbant, Sirijos pilietinio karo metu kiekvienas pirmiau paminėtas etapas į konfliktą įtraukė vis naujus veikėjus. 2011 ir 2012 metai žymėjo tik kovą tarp Sirijos valdžios bei opozicijos ir sukilėlių grupių. Iškilė viena svarbiausių sukilėlių grupių – al-Nusra frontas. Nors al-Nusra sukilimo pradžioje nebuvo didžiausia sukilėlių grupė, labai greitai ji tapo svarbiausiu ir didžiausiu Sirijos valdžios priešu.⁵⁵ Al-Nusra žinoma dėl savo Sirijos vizijos, kurioje dominuoja Sharia teisė, visas diskursas daugiausiai antivakarietiškas, siekta sukurti Islamo kalifatą. Jie taip pat žinomi ir dėl savo kovos taktikų, garsiausia iš jų – savižudžiai su bombomis. Dėl savo veiksmų ir vizijos, al-Nusra frontas dažnai buvo siejamas su grupuote ISIS, tačiau al-Nusra lyderis tai neigė. Iki pat šiol, ši sukilėlių grupuotė išlieka svarbi Sirijos konflikte (detaliau aptariama 3.2 skyriuje).⁵⁶

2013 metais Sirijos konfliktui svarbi tampa Hezbollah. Pastaroji daugiausiai veikė Libane ir visada buvo palaikoma Sirijos valdžios. Tais pačiais metais Hezbollah užėmė 8 kaimus Sirijoje ir padedama Sirijos valdžios atakavo miestus, kurie buvo kontroliuojami Laisvosios Sirijos armijos. Hezbollah Sirijos konflikte yra laikoma Sirijos prezidento Bashar al-Assad'o sąjungininke ir po šios atakos teigė, kad tik atviras sukilėlių dialogas su Sirijos valdžia galėtų šį konfliktą užbaigti.⁵⁷

2014 metai žymi vieną intensyviausių laikotarpių Sirijos konflikte, kai atsiranda teroristinė grupuotė ISIS. Pastarosios tikslas buvo išplėsti islamo kalifatą Sirijoje ir Irake. Nors iš pradžių jie

⁵⁴ BBC News, "What's happening in Syria?", 2019, <https://www.bbc.co.uk/newsround/16979186> [žiūrėta 2020-05-16]

⁵⁵ The Uppsala Conflict Data Program, "Jabhat Fateh al-Sham", <https://ucdp.uu.se/actor/5540> [žiūrėta 2020-05-16]

⁵⁶ Mohamed-Ali Adraoui, „The case of Jabhat Al-Nusra in the Syrian conflict 2011-2016: Towards a strategy of nationalization?“, *Mediterranean Politics*, 24:2, 2017, p. 261

⁵⁷ Reuters, „Hezbollah fighter, 5 Syrian rebels killed in border fighting“, 2013, <https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-hezbollah/hezbollah-fighter-5-syrian-rebels-killed-in-border-fighting-idUSBRE91G08B20130217> [žiūrėta 2020-04-14]

siekė susijungti su al-Nusra frontu ir kovoti tam, jog nuverstų Bashar al-Assad'o režimą, neilgai trukus ISIS kovojo tiek su Sirijos valdžia, tiek su sukilėliais. ISIS sugebėjo užimti didelę dalį Sirijos, daugiausiai iš sukilėlių kontroliuojamų teritorijų, tačiau taip pat ir nemažą dalį Sirijos valdžios kontroliuojamų teritorijų. Tai paskatino Sirijos prezidentą Bashar al-Assad'ą kreiptis pagalbos.

2015-ieji metai žymi Rusijos intervencija. Pastaroji, būdama Sirijos valdžios sąjungininke, pradėjo sparčiai naikinti ISIS ir atakuoti jos kontroliuojamas teritorijas. Ir nors pati Rusija teigė, kad jos atakos yra rengiamos išskirtinai tik prieš ISIS, Vakarai ir Sirijos opozicija teigė, kad atakos nukreiptos ir į sukilėlius prieš Bashar al-Assad'o valdžią.⁵⁸ Čia taip pat labai svarbus ir Irano vaidmuo, nes Iranas laikomas Sirijos valdžios sąjungininku ir taip pat prisidėjo prie ISIS naikinimo (kiti svarbūs veikėjai aptariami 3.2 skyriuje).

Svarbu nepamiršti Jungtinių Amerikos Valstijų vaidmens, kai iki pat ISIS atsiradimo buvo laikomasi principo, jog JAV vaidmuo Sirijos konflikte gali būti tik simbolinis, palaikant sukilėlius, įspėjant Bashar al-Assad'ą palikti postą dėl žiauraus atsako į protestus. JAV tiekė sukilėliams ginklus ir kitokią karinę techniką, taip pat suteikė tam tikrus mokymus ir finansinę pagalbą. Jungtinės Amerikos Valstijos skyrė daugiau kaip 500 milijonų JAV dolerių finansinę paramą opozicinėms jėgoms.⁵⁹ Ir nors tuometinis JAV prezidentas Barack Obama dar 2013 metais įvardijo, jog panaudodamas cheminį ginklą prieš civilius ir sukilėlius Sirijos prezidentas Bashar al-Assad'as peržengė raudoną liniją, tai vis tiek nepaskatino JAV siųsti savo karių į Siriją.⁶⁰ Viskas pasikeitė tik su ISIS atėjimu, kai prie kovos prisijungė Rusija ir Iranas. 2017 metais JAV suformavo tarptautines koalicionines pajėgas su tikslu nugalėti ir sunaikinti teroristinę grupuotę Sirijoje.⁶¹ Šis etapas žymi didžiausią naujai įsitraukusių veikėjų skaičių Sirijos konflikte.

2016 metais prie konflikto taip pat prisijungia ir Turkija bei Saudo Arabija. Turkija, pradžioje buvusi JAV sąjungininke Sirijos konflikte, taktiką laikui bėgant šiek tiek pakeičia. Taip atsitinka todėl, kad JAV, remdama sukilėlius, taip pat pradeda remti ir kurdus⁶². Kurdų klausimas yra vienas jautriausių Turkijai, tad nesutikusi su tokiais JAV veiksmais ji, nors ir nepradeda remti Bashar al-Assad'o, tačiau prioritetiniu klausimu tampa ne režimo nuvertimas, o kurdų sustabdymas ir atitraukimas nuo Turkijos sienos.⁶³ Taigi, Turkija Sirijoje padeda pirmiausiai Sirijos sukilėlių

---

⁵⁸ BBC News, „Syria profile – Timeline“, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-14703995> [žiūrėta 2020-02-14]

⁵⁹ Şafak Oğuz, Kadir Ertaç Çelik „Conflict in Syria: Is it a Proxy Warfare?“, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 2 (2), 2018, p. 48

⁶⁰ Reuters, “Obama warns Syria’s Assad chemical weapons a ‘red line’”, 2012, <https://www.reuters.com/article/syria-crisis-obama-idCNL2E8JKCW120120820> [žiūrėta 2020-05-16]

⁶¹ Şafak Oğuz, Kadir Ertaç Çelik „Conflict in Syria: Is it a Proxy Warfare?“, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 2 (2), 2018, p. 49

⁶² Ten pat, p. 60

⁶³ Andrew Parasiliti, “The Takeaway: Irreconcilable differences between NATO allies? Turkey targets US-backed Kurd in Syria”, *Al-Monitor*, 2020, <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/05/the-takeaway-may-13-2020-turkey-syria-us-cooperation.html> [žiūrėta 2020-05-16]

grupėms atitraukti Islamo valstybę bei kurdų vedamus sukilėlius nuo šalių sienos, taip pat kovoja ir prieš Bashar al-Assad'o režimą.

2017-ieji metai žymi didžiausią galimą Jungtinių Amerikos Valstijų įsitraukimą į konfliktą. Šiuo metu ISIS praranda praktiškai visas anksčiau turėtas teritorijas ir pavieniui pasklinda arba Sirijoje arba kitose kaimyninėse valstybėse taip nebekeldama tokios didelės grėsmės. 2018 metais įvyksta galutinės kovos su Islamo valstybe, konflikto intensyvumas gerokai sumažėja, o teritorijoje veikia daugiausiai tik Turkija, norėdama išstumti kurdų sukilėlius iš tam tikrų regionų.

2019 metais JAV patraukia savo karius iš šiaurinės Sirijos dalies taip tarsi uždegdama žalią šviesą Turkijai atakuoti kurdų remiamas teritorijas šalyje.⁶⁴ Šiuo metu vis dar vyksta didesnio ar mažesnio masto susidūrimai šalyje tarp Sirijos valdžios ir kurdų kontroliuojamų teritorijų, o konflikto pabaigos nemato nei viena kariaujanti pusė.

3.2 Svarbiausi veikėjai ir jų tikslai

Kalbant apie veikėjus, juos galima suskirstyti į tris lygius. Aukščiausiam lygmenyje galime matyti Jungtines Amerikos Valstijas bei Rusiją, kurios į konfliktą įsitraukė tiesiogiai ar netiesiogiai jau nuo pat jo pradžios. Antras lygmuo – regioninės galios, daugiausiai Saudo Arabija ir Iranas, kurios reprezentuoja kovą tarp šiitiško ir sunitiško arabų pasaulio. Trečiasis lygmuo – vidaus galios – kova tarp Bashar al-Assad'o režimo ir sukilėlių.⁶⁵ Kiekvieno iš šių veikėjų tikslai yra skirtingi, kiekvienas veikėjas į konfliktą atėjo su savo darbotvarke ir savo vizijomis.

Lengviausia nustatyti trečiojo lygmens veikėjų tikslus, nes pastarieji labai aiškiai tai deklaravo jau nuo konflikto pradžios.⁶⁶ Bashar al-Assad'as siekia išlaikyti valdžią bet kokiomis priemonėmis ir suvaldyti konfliktą bei iš jo išėiti jam naudingiausiu būdu, į pagalbą pasitelkiant visas įmanomas sąjungininkes. Tuo tarpu sukilėliai bendrai nori Bashar al-Assad'o nuvertimo, valdžios pasitraukimo ir geresnių gyvenimo sąlygų, nes prieš Arabų pavasarį būtent dėl pastarųjų ir buvo didžiausias nepasitenkinimas.⁶⁷ Tačiau ir tarp pačių sukilėlių grupių yra skirtingas supratimas, koks galutinis tikslas turi būti, Sirijos valdžios opozicija nėra pakankamai vieninga. Čia galima išskirti keletą svarbiausių veikėjų, tai al-Nusra, Ahrar al-Sham, Laisvoji Sirijos armija, Hay'at Tahrir al Sham (HTS arba Levanto išlaisvinimo organizacija), Sirijos demokratinės pajėgos bei kurdai.⁶⁸ Visos grupės turi

---

⁶⁴ BBC News „Why is there a war in Syria?“ 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35806229> [žiūrėta 2020-02-14]

⁶⁵ Şafak Oğuz, Kadir Ertaç Çelik, "Conflict in Syria: Is it a Proxy Warfare?", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 2 (2), 2018 p. 51

⁶⁶ Eugenio Dacrema, "Reconstructing Syria: Assad's Goals and Interests", *Italian Institute for International Political Studies*, 2019, <https://www.ispionline.it/en/publicazione/reconstructing-syria-assads-goals-and-interests-22464> [žiūrėta 2020-05-16]

⁶⁷ Al-Jazeera, "Syria's war explained from the beginning", 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html> [žiūrėta 2020-05-16]

⁶⁸ The Uppsala Conflict Data Project, "Start/Country: Syria", <https://ucdp.uu.se/country/652> [žiūrėta 2020-05-16]

savo tikslus, kai kurios iš jų vienu ar kitu momentu veikė kartu ir bandė sujungti savo strategijas bei pasiekti bendrų rezultatų.

Al-Nusra fronto tikslas, kaip jau ir minėta anksčiau, įkurti Islamo kalifatą, vadovaujamą Sharia teisės, jų pozicija daugiausiai antivakarietiška, taip pat jis siekia nuversti Bashar al-Assad'o režimą.⁶⁹ Levanto išlaisvinimo organizacija (HTS) susikūrė prasidėjus Sirijos pilietiniam karui iš Al-Nusra fronto. Tai daugiausiai lokalizuota Sirijos teroristinė organizacija, kurios ideologija paremta džihadistinėmis idėjomis nepaisant jos atsiskyrimo nuo al-Qaeda 2017 metais.⁷⁰ Levanto išlaisvinimo organizacija prieš tai vadinosi al-Nusra frontu ir išlaikė visas iki tol buvusias tradicijas bei tikslus. Panašiai kaip ir ISIS, HTS valdomoje teritorijoje buvo įvesta griežta ir sudėtinga struktūra, paisant Sharia teisės ir užtikrinant saugumą. Savo valdomose teritorijose buvo įvedami tam tikri mokesčiai, taip išlaikant savo finansavimą. Didelis pelno šaltinis buvo civilių ir karinio personalo grobimas vėliau prašant išpirkos, taip pat Levanto išlaisvinimo organizacija laisvai spekuliuodavo ginklais ir kita karine technika.⁷¹ Nors HTS turėjo nemažai karinių sąjungininkų, pati artimiausia ir svarbiausia buvo Ahrar al-Sham.

Ahrar al-Sham yra sunitų salafistų karinė grupuotė, kurios pagrindinis siekis yra pakeisti Assad'o režimą islamiška valdžia. Ahrar al-Sham buvo didžiausia Islamiškojo fronto grupė, kurią rėmė ne tik Kataras, bet ir Saudo Arabija bei Turkija, suteikdamos jiems ginklų bei pinigų.⁷² Ahrar al-Sham yra viena iš Islamiškojo fronto grupių.

Islamiškajam frontui priklausė ir Levanto išlaisvinimo organizacija. Pastarosios organizacijos ir sudarė Islamiškojo fronto pagrindą. Pats Islamiškasis frontas yra organizacija, kurią sudaro 7 grupės su maždaug 45-60 tūkst. karių.⁷³ Šiuo vardu vadinamos grupuotės, kurių siekis buvo ne tik nuversti Sirijos valdžią, - jos yra vedamos stipriai religinių tikslų, neretai siejamų su ISIS ideologija. Islamiškasis frontas suformuotas iš trijų pagrindinių prieš tai buvusių organizacijų – Sirijos Islamiškojo fronto, Sirijos Islamo Išlaisvinimo fronto ir Kurdų Islamiškojo fronto. Prie jų prisijungė kitos, mažesnės grupuotės, kurios atsiskyrė nuo minėtų trijų organizacijų ir pradėjo veikti kaip Islamiškojo fronto grupuotės: Harakat Ahrar al-Sham al-Islamiyya, Kataib Ansar al-Sham, Liwa al-Haqq, Suqur al-Sham, Liwa al-Tawhid, Jaish-al-Islam.⁷⁴

---

⁶⁹ The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: Jabhat Fateh al-Sham“, <https://ucdp.uu.se/actor/1170> [žiūrėta 2020-03-29]

⁷⁰ The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: HTS“, <https://ucdp.uu.se/actor/6815> [žiūrėta 2020-03-29]

⁷¹ Ten pat

⁷² The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: Ahrar al-Sham“, <https://ucdp.uu.se/actor/5554> [žiūrėta 2020-03-29]

⁷³ Aaron Y. Zelin (2013) “Rebels Consolidating Strength in Syria: The Islamic Front”, *The Washington Institute* <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/rebels-consolidating-strength-in-syria-the-islamic-front> [žiūrėta 2020-05-16]

⁷⁴ Aaron Y. Zelin (2013) “Rebels Consolidating Strength in Syria: The Islamic Front”, *The Washington Institute* <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/rebels-consolidating-strength-in-syria-the-islamic-front> [žiūrėta 2020-05-16]

Laisvoji Sirijos armija susikūrė kaip atsakas į žiaurius Sirijos valdžios išpuolius prieš sukilėlius. Jos tikslas – nuversti valdžią ir apsaugoti protestuotojus. Laisvoji Sirijos armija nėra vienalytis veikėjas, tai daugiau organizacija, kuri po savo skėčiu talpina kitas sukilėlių grupes. Pasakyti, kokios tiksliai grupės priklauso Laisvosios Sirijos armijai, yra praktiškai neįmanoma, nes, pasak Upsalos duomenų bazės, didelė dalis sukilėlių grupuočių pačios save priskirdavo šiai organizacijai, nors su ja neturėjo absoliučiai jokių ryšių. Pastarosios pavadinimu dažnai vadinami ir sukilėliai apskritai.⁷⁵ Ir nors ši yra labiausiai provakarietiška iš visų prieš tai minėtų sukilėlių grupių, ji skirtingais laiko etapais vis tiek artimai bendradarbiavo su kiekviena jų. Nors daugiausiai jos buvo vedinos vieno tikslo – nuversti Bashar al-Assad'o režimą, grupių ideologiniai skirtumai buvo tokie dideli, kad tikslai pradėjo taip pat skirtis bėgant laikui, tad jos visos į stiprią ir nesuskaldomą opoziciją taip ir nesusijungė.

Sirijos demokratinės pajėgos susikūrė kaip koalicija iš kurdų, arabų, asirų, armėnų ir turkmėnų karių. Koalicija buvo sukurta 2015 metais, o jos pagrindiniu tikslu buvo laikomas demokratinės Sirijos sukūrimas bei *de facto* autonomiško regiono Rojava šiaurės Sirijoje žmonių apsaugojimas. Rojava yra kurdiškas regiono šiaurės Sirijoje pavadinimas.⁷⁶ Kadangi kurdai Sirijoje buvo labai stiprioje priespaudoje, Sirijos pilietinis karas leido jiems užimti tam tikras teritorijas ir kovoti dėl nepriklausomos valstybės įkūrimo.⁷⁷ Sirijos demokratinės pajėgos 2017-ųjų gale kontroliavo didžiules teritorijas tiek šiaurinėje, tiek rytinėje Sirijoje, nors 2018 metais ir prarado Afrino regioną šalia sienos su Turkija. Nuo 2015-ųjų metų Sirijos demokratinės pajėgos yra remiamos JAV vedamos tarptautinės koalicijos kovoje su ISIS. Sirijos demokratinėms pajėgoms yra suteikiama ne tik materialinė, bet ir karinė pagalba pradedant karinių bazių steigimu ir baigiant parama ore ar sausumos kariams.⁷⁸

Kartu su Sirijos demokratinėmis pajėgomis veikia ir kurdai, kurie iš pradžių veikę pavieniui ir kovoję su Bashar al-Assad'o režimu, nuo 2015-ųjų metų tapo pagrindiniais Sirijos demokratinėjų pajėgų sąjungininkais.⁷⁹ Kurdai daugiausiai nepalaiko Assad'o režimo bendradarbiavimo su Turkija. Jie taip pat yra dalis grupės, kuri nepalaiko kitų šalių intervencijos Sirijoje, nors ir nėra kategoriškai nusiteikusi prieš Vakarus. Kurdų vaidmuo taip pat labai svarbus kovoje su ISIS.⁸⁰

Kalbant apie vidaus veikėjus taip pat svarbu paminėti ir ISIS. Nors pastaroji gali padengti tiek trečiąjį, tiek antrąjį, tiek ir pirmąjį lygmenį, nes nėra tiesiogiai susikūrusi kaip atsakas Bashar al-

---

⁷⁵ The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: FSA“, <https://ucdp.uu.se/actor/1130> [žiūrėta 2020-03-29]

⁷⁶ Al-Jazeera, “Who are the Syrian Democratic Forces?”, 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/syrian-democratic-forces-191015080247945.html> [žiūrėta 2020-05-16]

⁷⁷ The Uppsala Conflict Data Program, „Syria: Government/Rojava Kurdistan“, <https://ucdp.uu.se/conflict/13809> [žiūrėta 2020-03-29]

⁷⁸ The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: SDF“, <https://ucdp.uu.se/actor/6288> [žiūrėta 2020-03-29]

⁷⁹ Al-Jazeera, “Who are the Syrian Democratic Forces?”, 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/syrian-democratic-forces-191015080247945.html> [žiūrėta 2020-05-16]

⁸⁰ Thomas McGee, „The Stateless Kurds of Syria“, *Tilburg Law Review* 19, 2014, p. 171

Assad'o režimui. ISIS susikūrė Irake ir jos pradinis tikslas buvo nuversti Irako valdžią bei išvaryti daugianacionalines koalicines pajėgas iš Irako, taip pat įkurti sunitišką Islamo valstybę, valdomą Sharia teise.⁸¹ Nuo 2014 metų jų tikslas pasikeitė ir naujuoju tikslu tapo sukurti globalų kalifatą, teokratinę valstybę, paremtą jų sunitiško islamo interpretacija. Pasak Upsalos duomenų bazės, ISIS buvo įsitraukusi daugiau nei į 20 valstybinių konfliktų. Didžiausią galią ši teroristinė grupuotė pasiekė 2015-2016 metais, kai užėmė dalį teritorijų Sirijoje ir Irake, kurių dydis prilygo Portugalijai. Tačiau jau 2017 metais ISIS prarado visas svarbiausias savo teritorijas.⁸² Šiame konflikte ISIS dengia visas tris veikėjų rūšis, nes veikia ne tik valstybės viduje, konkrečiame regione, bet ir visame pasaulyje. ISIS yra laikoma globaliu žaidėju, todėl ir kovai su ja buvo sutelktos milžiniškos tokių valstybių kaip Jungtinės Amerikos Valstijos, D. Britanija, Prancūzija, Rusija ar Turkija pajėgos. Šalys, turinčios stipriausius karinius arsenalus, kovojo su teroristine grupuote, o pastarosios išpuoliai visame pasaulyje baugino žmones. Pirmojo ir antrojo lygmens veikėjų tikruosius motyvus aptarsiu kituose skyriuose, dabar laikysiuosi nuomonės, jog šios šalys į konfliktą įsitraukė tam, kad sustabdytų globalaus terorizmo plėtrą.

Veikėjus šiame darbe skirstysiu į valstybinius – globalius ir regioninius, bei nevalstybinius ir vidaus veikėjus. Valstybiniais globaliais veikėjais yra laikomos JAV ir Rusija, valstybiniais regioniniais veikėjais laikomos tokios šalys kaip Saudo Arabija, Turkija bei Iranas. Nevalstybiniais veikėjais laikomos tokios teroristinės grupuotės kaip ISIS ir Hezbollah. Vidaus veikėjais laikomos visos sukilėlių grupės Sirijoje bei Bashar al-Assad'o vadovaujamos pajėgos. Tokį skirstymą pasirinkau todėl, kad jis kelia mažiausiai abejonių, kur priskirti vieną ar kitą veikėją.

4. KONFLIKTO UŽSITĘSIMĄ LEMIAMANTYS VEIKSNIAI

Išsiaiškinus pagrindinius veikėjus bei konflikto dinamiką, jau galima matyti tam tikras tendencijas, kodėl konfliktas niekaip negali pasibaigti, kokios yra nuotaikos ir veikėjų motyvacijos toliau kovoti bei dėl ko iš esmės yra nesutariama. Tačiau to nepakanka konfliktui tinkamai įvertinti. Remiantis E. Azar išskirtomis keturiomis prielaidomis konflikto užsitęsimumui (tapatybės grupių egzistavimas, socialinė nelygybė, valdžios nekompetencija bei tarptautiniai ryšiai) bus vertinamas Sirijos konfliktas ir jame ieškoma šių veiksnių. Taip pat negalime atmesti ir E. Azar'o siūlomų dirgiklių, tokių kaip valdžios atsakas į sukilėlių veiksmus, veiksminga grupių mobilizacija bei vidiniai konflikto mechanizmai, tokie kaip istorija, bendradarbiavimo prigimtis, integracijos baimė ir panašiai. Sekančiuose skyriuose trumpai aptarsiu pirmas tris prielaidas kaip egzistuojančias Sirijos konflikte, tačiau jų nelaikau lemiamomis ar turinčiomis didžiausią įtaką konflikto trukmei.

---

⁸¹ CNN Editorial Research, „ISIS Fast Facts“, 2019, <https://edition.cnn.com/2014/08/08/world/isis-fast-facts/index.html> [žiūrėta 2020-05-16]

⁸² The Uppsala Conflict Data Project, “Start/Actor: IS”, <https://ucdp.uu.se/actor/234> [žiūrėta 2020-05-16]

Norint suprasti, kokios tapatybės grupės egzistuoja Sirijoje, reikia sugrįžti į konflikto pradžią, Arabų pavasario pradžią, ir panagrinėti kokia situacija buvo iki tol. Svarbu rasti atsakymą į klausimą, kaip iki konflikto buvo sudaryta visuomenė, kokios grupės vyravo, kaip tos grupės sutarė tarpusavyje bei koks buvo valdžios požiūris į jas. Pereinant prie socialinės nelygybės, labai svarbu įvertinti, kiek kiekviena grupė turėjo galimybių vienodomis sąlygomis prieiti prie žmogiškųjų išteklių, kokios buvo ekonominės sąlygos, pragyvenimo lygis, kas buvo turtingiausi žmonės šalyje ir kokiai grupei jie atstovavo. Kalbant apie valdžios nekompetenciją, bus vertinama kaip valdžia tvarkėsi su egzistuojančiomis skirtingomis grupėmis, kokios teisės buvo kiekvienai iš grupių suteiktos, koks požiūris vyravo į tas grupes ne tik valdžioje, bet ir kokį diskursą apie tas grupes valdžia formavo visuomenėje. Čia taip pat bus labai svarbu įvertinti ir vieną esminį dirgiklį – valdžios atsaką į protestus. Vertinant tarptautinius ryšius bei išorinių veikėjų įtaką, svarbiausia įvertinti, kas yra Bashar al-Assad'o sąjungininkai, kokios valstybės darė didžiausią įtaką Sirijos režimui, koku metu ir dėl ko kiekvienas veikėjas atskirai prisijungė prie konflikto, kas motyvuoja veikėjus jame likti ir kokie kiekvieno veikėjo tikslai.

4.1 Tapatybės grupių egzistavimas Sirijoje

Sirijoje dar iki konflikto pradžios egzistavo daugybė tiek etniniu, tiek religiniu pagrindu skirtingų grupių. 2010 metais buvo išskirta daugiau nei 12 skirtingų etninių grupių (žr. Priedą Nr. 1). Didžiausios iš jų yra musulmonai sunitai, arabiškai šnekantys alavitai, arabiškai šnekantys krikščionys, taip pat kurdai bei drūžai. Daugiausiai sunkumų čia sukelia tai, kad grupės skiriasi ne tik etniniu, bet ir religiniu pagrindu, o kartais šie net ir persidengia. Kai kurios religinės grupės gali būti apibūdinamos ir kaip etninės, pavyzdžiui, asirai. Sirijoje religiniu požiūriu islamas yra populiariausia religija ir islamo išpažinėjai sudaro didžiausią tikinčiųjų dalį. Šiitai tarp jų sudaro vos kelis procentus, kas reiškia, kad didžiausia religinė grupė yra musulmonai sunitai. Kita didelė religinė grupė – krikščionys. Likusieji, daugiausiai išpažįstantys kitus tikėjimus, bendrai vadinami gnosticistais arba jazidais (žr. Priedą Nr. 2)

Norint suprasti dabartinį Sirijos išsidėstymą religiniu ir etniniu požiūriais, turime grįžti į tuos laikus, kai Sirija buvo Prancūzijos kolonija.⁸³ Prancūzai pozicionavo save kaip mažumų saugotojus, tad būtent tuo metu pradėjo kilti alavitai, kuriems prancūzai suteikė ir tam tikro lygio autonomiją. Kartu su kitomis mažumomis, alavitai prisijungė prie Specialiųjų Levanto pajėgų, kur prasidėjo alavitų karinė tradicija. Todėl kai Sirija atgavo nepriklausomybę 1946 metais, alavitai buvo puikiai įsitvirtinę kariuomenėje, kurioje buvo vos keli sunitai. Vėliau atėjusi Ba'ath partija atskyrė visas religines grupes, o jos valdymas daugiausia buvo paremtas kariniais principais. Tai leido alavitams

---

⁸³ The Uppsala Conflict Data Project, "Start/Country: Syria", <https://ucdp.uu.se/country/652> [žiūrėta 2020-05-16]

įsitvirtinti aukštuose valdžios postuose. Taigi, atėjus Assad'ų valdymui, alavitai buvo puikiai įsitvirtinę aukščiausiuose valdžios sluoksniuose, sudarė elitą. Būtent dėl to Assad'o režimas yra pajėgus, nors ir religinėje mažumoje, valdyti visą Siriją.⁸⁴ Valdymas yra paremtas sutelktu artimu ratu, giminystės ryšiais, galia sutelkta tik labai siauro rato rankose, šalį valdo elitas. Remiantis Pew forumo indeksu, dar 2009 metais Sirijoje matomas religinis engimas. Didžioji dalis musulmonų sunitų pripažino, kad patiria struktūrinę diskriminaciją. Tačiau lyginant su situacija 2012 metais, iki karo religinės ir etninės grupės Sirijoje sugyveno pakankamai taikiai. Po 2011 metų visos grupės pripažino, kad iki karo praktiškai neįvyko jokios etninės ar religinės neapykantos ir pastaroji sušūbuo tik karui prasidėjus.⁸⁵

Sirijoje, vertinant pagal E. Azar'o išskirtas priežastis konfliktui užsitęsti, egzistuoja daugiakultūrinė visuomenė, o valstybė yra sutelkta vienos grupės rankose. Todėl yra tikėtina, kad kitos grupės jaučiasi neįvertintos, o valdanti grupė nesupranta arba nenori tenkinti kitų grupių poreikių. Įdomiausia situacija šioje vietoje yra su kurdais, kurie kaip tik ir tampa aršiausiais režimo priešais. Kurdai yra didžiausia tauta pasaulyje, neturinti savo valstybės.⁸⁶ Dar daugiau, kai kurie kurdai Sirijoje neturėjo net Sirijos pilietybės. Tai reiškia ne tik valstybės neturėjimą, bet ir neturėjimą jokių socialinių garantijų, pilietybės dokumentų, asmens teisių, gyvenamosios vietos ir panašiai.⁸⁷ Net ir Sirijos valdžios reakcija jau prasidėjus Arabų pavasariui išdavė, kad kurdų nepasitenkinimas ir jėga yra matomi kaip didžiulė grėsmė Sirijos režimui. Vos prasidėjus protestams Sirijoje, valdžia išleido dekretą, kuriuo pažadėjo kurdams pilietybę. Didžioji dalis kurdų suprato, kad tai tėra valdžios blefas, jog pastarieji neprisijungtų prie protestuotojų.⁸⁸ Prasidėjus sukilimams ir didelio masto protestams, valdžia turėjo palikti kurdiškas teritorijas ir savo jėgas permesti kitur, dėl to labai greitai kurdai susimobilizavo ir net įkūrė pakankamai autonomiškus administracinius vienetus.⁸⁹ O 2016 metais Šiaurės Sirijoje įkuriamas federalinis Rojavos regionas. Ir nors rimčiausi susidūrimai vyko ne kurdiškose teritorijose, tačiau vis pasitaikydavo susidūrimų, o pastaruosiu metu, ypač dėl Turkijos įtakos Sirijoje, jie vis dažnėja.

Kitas labai svarbus aspektas – šiitų ir sunitų skirtis Sirijoje. Nors, kaip minėta anksčiau, šiitai sudaro vos kelis procentus visų išpažįstančių islamą, tačiau kova tarp šių dviejų arabiškų pasaulių yra labai intensyvi. Ir nors šių dviejų islamiškų srovių šaknys glūdi ne religiniuose skirtumuose, bet prieštaravimuose dėl politinės lyderystės, bėgant laikui atsirado pakankamai reikšmingi prieštaravimai. Ši takoskyra tarp dviejų kryptų atsirado iš karto po pranašo Muhameto mirties, kai

---

⁸⁴ Pew Research Center, „Religious Diversity Index Scores by Country“, <https://www.pewforum.org/2014/04/04/religious-diversity-index-scores-by-country/> [žiūrėta 2020-04-10]

⁸⁵ Ten pat

⁸⁶ Thomas McGee, „The Stateless Kurds of Syria“, *Tilburg Law Review*, 19, 2014, p. 173

⁸⁷ Gerard Chaliand, „People without a Country: The Kurds and Kurdistan“, *Zed Press*, 1982, p. 18

⁸⁸ Thomas McGee, „The Stateless Kurds of Syria“, *Tilburg Law Review*, 19(1-2), 2014, p. 178

⁸⁹ The Uppsala Conflict Data Program, „Syria: Government/Rojava Kurdistan“, <https://ucdp.uu.se/conflict/13809> [žiūrėta 2020-04-10]

šiitai teigė, jog naujasis kalifas turėtų būti išrinktas konsensuso būdu, o sunitai teigė, kad naujasis kalifas būtinai turi būti pranašo palikuonis.⁹⁰ Šie nesutarimai iki šių dienų skaldo arabų pasaulį. Būtent dėl to Sirijos konflikte matome susidūrimus tarp Irako ir Saudo Arabijos. Saudo Arabijos karališkoji šeima praktikuoja labai konservatyvią sunizmo atšaką vahabizmą ir kontroliuoja švenčiausias vietas Meką ir Mediną.⁹¹ Irakas yra didžiausia šiitiška valstybė.⁹²

Nemaža dalis sukilėlių, kaip jau ir minėta anksčiau, praktikuoja pakankamai konservatyvų islamą, o tokios grupuotės kaip ISIS apskritai turi savo religines interpretacijas. Dėl to Bashar al-Assad'o režimas sulaukia pasipriešinimo iš tokių grupuočių. Al-Nusra frontas, Ahrar al-Sham, Levanto išlaisvinimo organizacija ir kitos po Islamiško fronto skėčiu telpančios sukilėlių grupės nebuvo patenkintos ne tik Bashar al-Assad'o valdžia, bet ir tuo, kokios religinės nuostatos vyravo Sirijoje. Visi jie pritarė ir siekė sukurti valstybę, valdomą islamiškais ir išskirtinai religiniais pagrindais, siekė sukurti globalų kalifatą.⁹³ Tuo tarpu kitoje pusėje esantys sukilėliai siekė nuversti Assad'o valdžią dėl visai kitų priežasčių, tokių kaip blogas valdymas, ekonominis nestabilumas, nedarbas, diktatoriška priespauda.⁹⁴

Skirtingos motyvacijos tik įrodo, kad vienas E. Azar nurodytas aspektas negali sukelti nesibaigiančio konflikto, kad varomosios jėgos turi veikti kartu, jog sukurtų tokį konfliktą, koks jis yra.

4.2 Socialinė nelygybė

Su Bashar al-Assad'o režimu Sirijoje prasidėjo neoliberalių politinių idėjų įgyvendinimas. Iš to daugiausiai pasipelnė didesnes pajamas gaunantys žmonės bei užsienio investuotojai. Tačiau didžioji dalis Sirijos gyventojų tuo metu buvo parblokti infliacijos ir kylančių pragyvenimo kainų.⁹⁵ Kitas iššūkis ekonomikai į valdžią atėjus Bashar al-Assad'ui buvo karas Irake ir iš ten plūstantys pabėgėlių srautai. Negana to, Sirija taip pat susidūrė su didžiuliu demografiniu prieaugiu, mažėjančiais naftos gamybiniais pajėgumais bei sausromis.⁹⁶ Pagrindiniai Sirijos pinigų šaltiniai buvo žemės ūkio produktų bei naftos eksportas, tad tokie sunkumai stipriai kirto per ekonomiką. Prasidėjo išsilavinusių

---

⁹⁰ Elizabeth Chuck, "What are the Differences Between Sunni and Shiite Muslims?", *NBC News*, 2016, <https://www.nbcnews.com/news/mideast/what-are-differences-between-sunni-shiite-muslims-n489951> [žiūrėta 2020-05-16]

⁹¹ Stephen Khan, "Explainer: what is Wahhabism in Saudi Arabia?", *The Conversation*, 2015, <https://theconversation.com/explainer-what-is-wahhabism-in-saudi-arabia-36693> [žiūrėta 2020-05-16]

⁹² The Gulf/2000 Project, „Religious Composition of the Persian Gulf States (summary)“, https://gulf2000.columbia.edu/images/maps/GulfReligionGeneral_1g.png [žiūrėta 2020-04-10]

⁹³ BBC News, „Leading Syrian rebel groups from new Islamic Front“, 2013, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-25053525> [žiūrėta 2020-05-16]

⁹⁴ ⁹⁴ Al-Jazeera, "Who are the Syrian Democratic Forces?", 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/syrian-democratic-forces-191015080247945.html> [žiūrėta 2020-05-16]

⁹⁵ Joseph Daher, „The political economic context of Syria's reconstruction: a prospective in light of a legacy of unequal development“, *European University Institute*, 2018, p. 5

⁹⁶ Ten pat, p. 6

žmonių emigracija, didėjo nedarbo rodikliai. Sparčiai traukėsi eksportas.⁹⁷ Vyriausybė sumažino mokesčius verslui, tačiau taip pat buvo panaikintos subsidijos maistui, degalams ir kitiems energijos šaltiniams. Būtiniausi produktai tapo nebeįperkami mažiausias pajamas gaunantiems žmonėms.⁹⁸ Nors gyventojų skaičius didėjo, tačiau išlaidos sveikatos priežiūrai bei mokslams nedidėjo. Tokiame kontekste, liberalizuodama ekonomiką, Sirijos valdžia įkūrė privačius universitetus bei privačias sveikatos priežiūros klinikas, kas labai suprastino kokybę viešose ligoninėse.⁹⁹ Tai paskatino turtingus kreiptis tik į privačias klinikas, kai tuo tarpu prastai gyvenantiems normali medicininė priežiūra iš viso nebuvo prieinama.

Sirijos prezidento Bashar al-Assad'o ekonomikos politika privedė didžiąją visuomenės dalį prie skurdo ir iki neregėto masto padidino nelygybę. Tik labai maža dalis visuomenės pasipelnė iš tokių reformų, daugiausiai paties prezidento artimas ratas, kuris savo rankose laikė svarbiausius ir pelningiausius resursus. Sekant E. Azar'o išskirtomis priežastimis, išteklių nepakankamumas skatina ne tik konflikto atsiradimą, bet ir jo užsitęsimą. Aiškinama, kad pagrindinis bet kurios bendruomenės poreikis yra fizinis išlikimas ir gerovė. Ir tai priklauso nuo to, kaip valdžia paskirsto tuos išteklius ir kokias galimybes kiekviena grupė turi išlikti.¹⁰⁰ Šiuo atveju, galia ir resursai sukonzentruoti tik labai siauro rato rankose, o kadangi ištekliai riboti, tai labai ribotas ir priėjimas prie jų. Tai reiškia, kad Bashar al-Assad'as ir jo rato žmonės turėjo visas galimybes prieiti prie tokių išteklių, kai likusi visuomenės dalis negalėjo patenkinti net minimalių savo poreikių. E. Azar'as teigia, kad jei vieniems valdžia poreikius išpildo ir užtikrina gerovę, o kitiems ne, labai tikėtina, kad konfliktas ne tik kils, bet jis bus užsitęsęs bent jau iki tol, kol gerovė nebus atstatyta visoms visuomenės grupėms.

4.3 Sirijos valdžios negebėjimas patenkinti žmonių poreikių

Pereinant nuo ekonominių rodiklių svarbu pabrėžti, kad valdžios nekompetencija būdinga ir prieš tai minėtam rodikliui, kai nėra galimybės prieiti prie ekonominių išteklių arba priėjimas prie jų yra labai ribotas. Tačiau čia E. Azar'as tarsi atskiria valdžios veiksmus ir teigia, kad valdžia turi užtikrinti ne tik minimalius žmogiškuosius poreikius, tokius kaip maistas, elektra ir tiesiog išgyvenimas, tačiau taip pat turi užtikrinti ir kitus individų bei tapatybės grupių poreikius. Daugiausiai tai reiškia, kad valstybė turi garantuoti lygybę, saugumą bei nediskriminavimą.

---

⁹⁷ The Correlates of War Project, „International Trade, 1870-2014 (.4.0)“, <https://correlatesofwar.org/data-sets/bilateral-trade> [žiūrėta 2020-05-02]

⁹⁸ Samer Abboud, „Locating the “Social” in the Social Market Economy“, in Hinnebusch R. (ed.) (2015) *Syria: From authoritarian upgrading to revolution?* Syracuse: Syracuse University Press, 2015, p. 55

⁹⁹ Joseph Daher, „The political economic context of Syria's reconstruction: a prospective in light of a legacy of unequal development“, *European University Institute*, 2018, p. 9

¹⁰⁰ Edvard Azar, „The Management of Protracted Social Conflict: Theory and Cases“, *Hampshire: Dartmouth*, 1990, p. 93-95

Šioje vietoje galime nesižvalgyti toli atgal, pakanka prisiminti Arabų pavasario protestus ir valdžios atsaką į juos. 2011 metais prasidėję protestai buvo greitai suvaldyti režimo, - tiek jų dydis, tiek intensyvumas visiškai priklausė nuo valdžios valios. Tačiau kovo 18 dieną Daraa mieste į gatves išėjo tūkstančiai žmonių. Sirijos valdžia sureagavo pačiu žiauriausiu būdu. Pirmiausiai saugumo pajėgos stengėsi nutraukti protestą naudodamos tik ašarines dujas bei vandenį, tačiau protestui nerimstant buvo panaudota ir amunicija, o protestai baigėsi keturių žmonių mirtimi. Vėliau tokie protestai kilo visoje Sirijos teritorijoje.¹⁰¹ Bendrai, Sirijos valdžia labai stipriai reagavo į tokius iššūkius. Buvo organizuojami masiniai suėmimai, protesto dalyviai kankinami, sužeistieji neprileidžiami prie medicininės pagalbos. Yra teigiama, kad saugumo pajėgos net gaudavo žudymo kvotas – apie 15–20 mirčių 5000-iams protestuotojų. Bashar al-Assad'o režimas taip pat užimdavo miestus, apsupdami juos tankais ir kitokia amunicija.¹⁰² Toks atsakas į protestus prikaustė viso pasaulio dėmesį. JAV pritaikė sankcijas, Sirijos narystė Arabų lygoje buvo sustabdyta, o Sirijos prezidento Bashar al-Assad'o reikalaujama palikti savo postą.¹⁰³ Toks atsakas į protestus yra būtent tai, ką E. Azar'as laiko vienu pagrindinių dirgiklių.

Iš karto po to Sirijoje prasidėjo pilietinis karas. Dėl tokių valdžios veiksmų mobilizavosi opozicija, atsirado daug sukilėlių grupių. Sirijos valdžia nebegebėjo užtikrinti elementarių žmoniškųjų poreikių. Sukarintų sukilėlių grupių atsiradimas neleido užtikrinti saugumo. Prasidėjus pilietiniam karui, šalyje pasklido rasinė, etninė ir religinė neapykanta. Buvo sakoma, kad iki 2011 metų buvau jaučiamas priešiškus kitoms grupėms, tačiau tas priešiškus buvo nebylus. Po 2012 metų neapykanta tapo tokia atvira, kad peraugo į atviras kovas. Tiek valdžia, tiek opozicija stengėsi užsitikrinti mažumų palaikymą. Jau 2012 metais buvo kalbama apie etninius valymus, kai vienos ar kitos religinės ar etninės grupės atstovai buvo išvaromi iš namų, miestai „išvalomi“ nuo kitų grupių.¹⁰⁴

Taigi, remiantis E. Azar'o išskirta trečiaja priežastimi, šiuo atveju Sirijos valdžia ne tik negalėjo užtikrinti žmonių saugumo, bet taip pat negalėjo užtikrinti ir tokių žmonių poreikių kaip lygybė ir nediskriminavimas. Taip pat šioje vietoje suveikia vienas stipriausių dirgiklių – žiaurus valdžios atsakas į konfliktus, kuris ne malšina, bet atvirksčiai, iššaukia dar didesnę pasipriešinimą. Kadangi valdžia monopolizuota vienos grupės rankose, labai ribotas priėjimas prie valdžios institucijų, tai sukelia tam tikrą legitimumo krizę, kas automatiškai veda prie nepasitikėjimo ne tik valdžios institucijomis, bet ir visa valdžia apskritai. Tokie veiksniai paprastai konfliktą užsuka iki

---

¹⁰¹ The Uppsala Conflict Data Program, „Government of Syria – Civilians“, <https://ucdp.uu.se/onesided/1178> [žiūrėta 2020-05-02]

¹⁰² Ten pat

¹⁰³ Matt Spetalnick, Jonathan Landay, “Syria’s civil war to mar Obama legacy”, *Reuters*, 2016, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-obama-analysis/syrias-civil-war-to-mar-obama-legacy-idUSKBN14228S> [žiūrėta 2020-05-16]

¹⁰⁴ World Council of Churches, „The protection needs of minorities from Syria and Iraq”, *Norwegian Church Aid*, Norway, 2016, p. 17

ties, kad nebėra įmanoma rasti jokio išeities iš jo taško. Konfliktas šiuo atveju galėjo būti suvaldytas, jei valdžia būtų priėmusi visuomenės nuoskaudas ir vietoj žiauraus atsako į protestus, būtų dariusi viską, kad pagerinti sąlygas arba jas apskritai pakeisti. Čia taip pat labai svarbi ir opozicijos mobilizacija. Tam, kad konfliktas kiltų, jis turi būti skatinamas iš bendruomenių vidaus. Turi vyrauti bendras nuoskaudų naratyvas, grupės turi tokiu pagrindu nesunkiai organizuotis, tada labai lengvai iškyla lyderiai, atsiranda tam tikros strategijos, bendri tikslai ir tam tikros taktikos.¹⁰⁵ Šiuo atveju opozicijos veikimui padėjo ir išoriniai ryšiai, ekonominė ir karinė pagalba iš išorės.

Visi ankstesniuose skyriuose paminėti veiksniai atsispindi Sirijos pilietiniame konflikte, tačiau tai nepaaiškina, kodėl konfliktas, net ir praėjus 10 metų nuo jo pradžios, vis dar tęsiasi.

5. IŠORĖS VEIKĖJŲ ĮTAKA KONFLIKTO TRUKMEI

Sirijos konfliktas išsiskiria tuo, kad jame susipina ne tik vidaus veikėjų tikslai bei siekiai. Čia taip pat labai aktyviai veikia įvairios regioninės galios, tokios kaip Turkija, Iranas bei Saudo Arabija. Sirijos konfliktui svarbus ir nevalstybinių veikėjų vaidmuo. O taip pat savo vietą konflikte turi ir didžiosios pasaulio galios, tokios kaip JAV ir Rusija. Paskutinioji E. Azar'o išskirta priežastis teigia, kad labai svarbu įvertinti valstybės ekonominį priklausomumą, taip pat jos politinės krypties pasirinkimą bei tarptautinius ryšius apskritai. Sąsajų su tarptautine sistema modeliai turi didelį poveikį vidaus socialinių ir politinių institucijų formavimuisi bei jų įtakai valstybei.

Tiek Sirijos valdžia, tiek sukilėliai yra priklausomi nuo ginklų tiekimo bei finansinės pagalbos iš išorės. Kadangi Sirijos ekonomika patyrė didžiulius smūgius dar prieš prasidedant karui, o karas tęsiasi jau daugiau nei 8 metai, reikalinga parama. Sirijos valdžia didžiausios pagalbos sulaukia iš savo sąjungininkės Rusijos, taip pat Irano bei Hezbollah. Pastarosios ne tik teikia materialią pagalbą, tačiau taip pat padeda kovoje, ypač bandant sunaikinti ISIS. Sirijos sukilėliai daugiausiai remiami JAV, Saudo Arabijos bei Turkijos. Šiems taip pat teikiama pagalba, ne tik materialinė, bet ir sukilėlių apmokymas, pagalba įrengiant karines bazes ir pan.¹⁰⁶

Šioje vietoje labai įdomu panagrinėti PRIO sudarytą Mapping Arms Data, kuriame nurodoma, kiek į konkrečią šalį buvo importuota ginklų ir kiek iš jos eksportuota. Pasirinkus žemėlapyje Siriją galima matyti, kad skirtingais metais, t.y. skirtingais konflikto intensyvumo etapais, ginklų importas ženkliai skiriasi (žr. Priedas nr. 3). Nors duomenys surinkti tik iki 2014 metų, tačiau jau 2014 metais matosi ženklus importo sumažėjimas būtent dėl pradėjusios veikti ISIS, kuri ginklų importu jau anksčiau pasinaudodavo ir dažnai ginklai nukeliaudavo ne ten, kur turėtų nukeliauti. Taip pat yra labai ryškus skirtumas tarp to, kiek ginklų buvo importuota iki konflikto pradžios ir kiek prasidėjus

---

¹⁰⁵ Edvard Azar, „The Management of Protracted Social Conflict: Theory and Cases“, *Hampshire*: Dartmouth, 1990, p. 93-95

¹⁰⁶ The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Country: Syria“, <https://ucdp.uu.se/country/652> [žiūrėta 2020-05-09]

konfliktui. Tai parodo, kad Sirijai buvo reikalinga pagalba konflikto metu ir kad ypatingai reikalingas išorinis įsikišimas.

Čia svarbu paminėti, kad karas yra viena geriausių terpių nelegaliems verslams ir sandoriams vykti. Ginklų ir finansinės paramos tiekimas yra aukso puodas sukarintoms grupuotėms, kurios tik ir siekia pasipelnyti. Tokios grupės stengsis daryti viską, kad karas nesibaigtų, nes esant tokioms sąlygoms visos teisėsaugos pajėgos yra metamos karui spręsti, tad nusikaltėliai juda praktiškai be jokių apribojimų.

Daugelis apskritai mano, kad Sirijos pilietinis karas yra virtęs *proxy* karu, kur skirtingos jėgos susiduria visiškai ne dėl Sirijai reikalingų tikslų.¹⁰⁷ JAV ir Rusijos konfrontacija, Saudo Arabijos ir Irano konfrontacija atrodo taip, lyg Sirija būtų tinkama arena savo tikslams pasiekti.

Nors Jungtinės Amerikos Valstijos ir Rusija savo tiesioginį įsikišimą aiškino kaip kovą su terorizmu¹⁰⁸, vis tik galima paieškoti ir kitokių priežasčių.

5.1 Rusija

Rusijos palaikymas Bashar al-Assad'o vykdomai politikai stebina daugelį. Pradedant tuo, kad Rusija visada buvo viena pagrindinių ginklų tiekėjų, ir baigiant Sirijos režimo gynimu Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje dažnai net nepaisant kitų arabiškų šalių nuomonės. Vienas iš populiariausių tokios Rusijos pozicijos aiškinimų – pačios Rusijos baimė, kad šalies pašonėje įsitvirtins Vakarų koalicinės pajėgos.¹⁰⁹ Rusijos prezidentas anksti nusprendė panaudoti karinę jėgą, kad padėtų išsilaikyti Sirijos režimui.¹¹⁰ Įdomiausia, kad Rusija Assad'o režimą remia ne tik finansiškai. Nemažai Sirijos pareigūnų treniruojasi Rusijos karinėse akademijose, lygiai taip pat kaip Rusijos karininkai tarnauja Sirijos kariuomenėje taip prisidėdami iš vidaus. Ir nors Rusija tvirtina, kad yra vos keli patarėjai, vakarų žiniasklaida tikina kitaip. Rusijai Sirija taip pat yra svarbi kaip sąjungininkė. Pirmiausiai, Sirija visada prieštaravo bet kokiai intervencijai Artimuosiuose Rytuose, lygiai taip pat kaip ir Rusija. Sirija išreiškė palaikymą Rusijos atžvilgiu pastarajai įsivėlus į konfliktą Gruzijoje.¹¹¹ Taip pat Sirija tarnauja kaip buferis, sulaikantis teroristinių grupuočių ar kitų nevalstybinių darinių bei grupių plitimą į Rusiją. Žinoma, Putinui labai svarbu ir pati žinutė Vakarams – palaikomas

---

¹⁰⁷ Şafak Oğuz, Kadir Ertaç Çelik, "Conflict in Syria: Is it a Proxy Warfare?", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 2 (2), 2018, p. 52

¹⁰⁸ Ed Payne, Barbara Starr and Susannah Cullinane, "Russia launches first airstrikes in Syria", *CNN*, 2015, <https://edition.cnn.com/2015/09/30/politics/russia-syria-airstrikes-isis/index.html> [žiūrėta 2020-05-16]
The Associated Press, „A look at US involvement in Syria’s civil war“, *Military Times*, 2018, <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2018/12/19/a-look-at-us-involvement-in-syrias-civil-war/> [žiūrėta 2020-05-16]

¹⁰⁹ Roy Allison, „Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis“, *International Affairs*, 89: 795-823. doi:10.1111/1468-2346.12046, 2013, p. 796

¹¹⁰ Jonathan Marcus, "How Russia's Putin became the go-to man on Syria", *BBC News*, 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-51733595> [žiūrėta 2020-05-16]

¹¹¹ Roy Allison, „Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis“, *International Affairs*, 89: 795-823. doi:10.1111/1468-2346.12046, 2013, p. 805

nedemokratinis lyderis. Tai tarsi kova tarp Vakarų ir Rytų, kai kiekviena pusė siekia tapti svarbiausiu žaidėju Artimuosiuose Rytuose.

Sirija taip pat buvo viena nuožmiausių Sovietų Sąjungos rėmėjų. Tačiau Rusijos ir Sirijos draugystė tikrai nėra vien tik istorinis palikimas. Daugiausiai tai lemia geopolitika. Taip pat Rusija neretai stengiasi įrodyti, jog yra patikimas sąjungininkas, todėl vaidmuo Sirijoje leidžia parodyti, kad Rusija laikosi duoto žodžio.¹¹²

Rusija prie konflikto prisijungia 2015 metų rugsėjį surengdama oro atakas.¹¹³ Tuo metu iš Rusijos pusės buvo teigiama, kad atakos rengiamos prieš ISIS, tačiau buvo matoma, jog beveik visos atakos sutelktos daugiausiai į mažiau pavojingus ir nuosaikesnius sukilėlius, taip pat ir civilius.¹¹⁴ Ir nors pirmuosius metus Rusijos intervencija buvo kvestionuojama, vėliau jos įnašas į kovą su ISIS labai atsipirko. Rusijos vykdomi anskrydžiai naikino didžiausias ISIS grupes skirtingose Sirijos vietose.¹¹⁵

Tačiau vis tik sutariama, kad Rusija Sirijoje tikrai ne dėl ISIS, kad ir kokią didelę grėsmę jie keltų. Rusija, manoma, padeda Sirijos režimui išsilaikyti dėl geopolitinių interesų bei tam, kad užsitikrintų savo, kaip pagrindinio regiono saugumo garanto poziciją Artimuosiuose Rytuose.¹¹⁶

5.2 Iranas ir Hezbollah

Iranas Sirijos režimui suteikia visokeriopą pagalbą. Irano saugumas padeda Sirijos kariuomenei apsaugoti Bashar al-Assad'o vadovaujamą režimą nuo griūties.¹¹⁷ Sirija Iranui yra labai svarbi strategiškai, nes Artimuosiuose Rytuose Sirija buvo artimiausia sąjungininkė. Bashar al-Assad'as padėjo Irane įsitvirtinti tokioms grupėms kaip Hezbollah, Hamas ir Palestinian Islamic Jihad, suteikdamas nevaržomą žmonių, ginklų ir pinigų judėjimą per Siriją tokioms grupėms.¹¹⁸ Sirijai taip pat labai reikalinga Irano parama ne tik kariniu atžvilgiu, bet ir ekonominiu. Iranas Sirijai labiausiai padeda ekonomiškai, padeda režimui išsilaikyti suteikdamas įvairių nuolaidų.¹¹⁹

Iranas nuo pat Sirijos pilietinio karo pradžios prisidėjo prie Bashar al-Assad'o, stengėsi išsaugoti jo režimą ir strateginius miestus šiaurėje. Iranas rėmė režimą ginklais, karine bei ekonomine

---

¹¹² Jonathan Marcus, "How Russia's Putin became the go-to man on Syria", *BBC News*, 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-51733595> [žiūrėta 2020-05-16]

¹¹³ Ben Quinn, "Russia's military action in Syria – timeline", *The guardian*, 2016, <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/14/russias-military-action-in-syria-timeline> [žiūrėta 2020-05-16]

¹¹⁴ Jared Malsin, "Russian Airstrikes in Syria Seem to Be Hurting Civilians More Than ISIS", *Time*, 2015, <https://time.com/4129222/russia-airstrikes-syria-civilian-casualties-isis/> [žiūrėta 2020-05-17]

¹¹⁵ Uri Friedman "What Is Putin Up To in Syria?", *The Atlantic*, 2017, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/06/russia-isis-baghdadi-syria/530649/> [žiūrėta 2020-05-17]

¹¹⁶ Zvi Bar'el "Russia Want a Lucrative Diplomatic Victory in Syria. Iran and Assad Are in Its Way", *Haaretz*, 2020, <https://www.haaretz.com/world-news/.premium-russia-syrian-iran-israel-u-s-1.8831215> [žiūrėta 2020-05-17]

¹¹⁷ Will Fulton, Joseph Holliday and Sam Wyer, „Iranian Strategy in Syria“, *The Institute for the Study of War*, 2013, p.6

¹¹⁸ Ten pat, p. 9

¹¹⁹ Reuters, "Iran grants Syria \$3.6 billion credit facility to buy oil products", 2013, <https://www.reuters.com/article/us-syria-iran/iran-grants-syria-3-6-billion-credit-facility-to-buy-oil-products-idUSBRE96UOGZ20130731> [žiūrėta 2020-05-17]

pagalba. 2013 metais Iranas pasiunčia apie 4000 karių į Siriją, kad šie padėtų režimui kovoti su sukilėliais.¹²⁰ 2015 metais, ISIS ir kitoms sukilėlių grupėms pradėjus įgyti žymesnį pranašumą ir suabejojus Bashar al-Assad'o režimo tvirtumu, Iranas dar labiau padidino savo paramą bei tiesiogiai įsitraukė į konfliktą dislokuodamas Hezbollah karius.¹²¹

Hezbollah įsitraukimas į Sirijos pilietinį konfliktą laikomas vienu svarbiausių etapų visame konflikte.¹²² Hezbollah pajėgos padėjo režimui atgauti sukilėlių kontroliuojamas teritorijas centrinėje Sirijoje ir pagerino režimo pajėgų efektyvumą. 2011 metais Hezbollah įsikiša į konfliktą tam, kad padėtų Sirijos režimui kovoti su sukilėliais.¹²³ Hezbollah Sirija yra taip pat labai svarbi, nes taip jie gali užsitikrinti pinigų ir ginklų judėjimą. Taip pat Bashar al-Assad'o režimas ir Sirija yra jiems tarsi saugi vieta, nes jie ten įsirengia treniruočių stovyklas, laiko ginklus.¹²⁴

Pats Bashar al-Assad'as, be Irano ir Hezbollah pagalbos, tikrai nebūtų valdžioje. Būtent jie šiuo metu ir priima pagrindinius politinius ir karinius sprendimus Sirijoje.¹²⁵ Taigi, Sirija yra priklausoma nuo Irano ir Hezbollah ne tik kariniu požiūriu, bet ir ekonomiškai. O pastarieji nori išlaikyti režimą, nes jiems taip palanku.

5.3 ISIS

Nors ISIS atsirado Irake ir jos pirminis tikslas buvo nuversti tuometinę Irako valdžią, tačiau sustiprėjo ji tik Sirijoje 2013 metais.¹²⁶ Tai buvo viena pagrindinių džihadistinių grupuočių, besikaunančių tiek su Sirijos, tiek su Irako režimais. Per 2013–2014 metus ISIS sugebėjo užimti nemažą dalį Sirijos su labai svarbiais miestais.¹²⁷

Jų pagrindinis tikslas – įkurti globalų Islamo kalifatą, valdoma Sharia teise. Ir nors iš pradžių nemanyta, kad ši teroristinė grupuotė kelia realią grėsmę, ISIS užėmus Mosulą, antrą didžiausią miestą Sirijoje, sunerimo ne tik kitos sukilėlių grupės, Sirijos režimas ar sąjungininkai, bet ir Jungtinės Amerikos Valstijos.¹²⁸ Ir nors manyta, kad prie kovos su ISIS prisijungus JAV ir pradėjus atkovoti visas svarbiausias teritorijas, ISIS buvo visiškai nugalėta, tačiau tam tikros jos dalys liko. Pasinaudama dabartine situacija dėl viruso sklaidos ir bendro didesnio chaoso, ISIS pamažu grįžta

---

¹²⁰ Tarek Ali Ahmad, "After 9 years of conflict, Iran is the decision-maker in Syria", *Arab News*, 2020, <https://www.arabnews.com/node/1642381/middle-east> [žiūrėta 2020-05-17]

¹²¹ Karim Sadjadpour "Iran's Unwavering Support to Assad's Syria", *Combating Terrorism Center*, 2013, <https://ctc.usma.edu/irans-unwavering-support-to-assads-syria/> [žiūrėta 2020-05-17]

¹²² Marisa Sullivan, "Hezbollah in Syria", *Middle East Security Report 19*, Washington, 2014, p. 4

¹²³ Tarek Ali Ahmad, "After 9 years of conflict, Iran is the decision-maker in Syria", *Arab News*, 2020, <https://www.arabnews.com/node/1642381/middle-east> [žiūrėta 2020-05-17]

¹²⁴ Marisa Sullivan, "Hezbollah in Syria", *Middle East Security Report 19*, Washington, 2014, p. 5

¹²⁵ Tarek Ali Ahmad, "After 9 years of conflict, Iran is the decision-maker in Syria", *Arab News*, 2020, <https://www.arabnews.com/node/1642381/middle-east> [žiūrėta 2020-05-17]

¹²⁶ The Uppsala Conflict Data Program, "Start/Actor: IS", <https://ucdp.uu.se/actor/234> [žiūrėta 2020-05-17]

¹²⁷ BBC News, "Syria Iraq: The Islamic State militant group", 2014, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-24179084> [žiūrėta 2020-05-17]

¹²⁸ Ten pat

į areną – nuo civilių įkalbinėjimo nesikooperuoti su kurdais ar kitomis pajėgomis iki nedidelių, bet veiksmingų atakų. Paskutinius kelis mėnesius ISIS atakavo tiek Sirijos armiją, tiek Irano mobilizuotas pajėgas, tiek Demokratinį Sirijos frontą. Vidutiniškai po vieną ataką kas tris dienas¹²⁹

ISIS išlieka labai svarbi tebesitęsiančio konflikto rėmuose, kartu su savo tikslais, taktikomis ir gebėjimu prisitaikyti prie įvairiausių situacijų. ISIS taip pat buvo viena pagrindinių priežasčių, kodėl prie konflikto tiesiogiai prisijungė ir JAV.

5.4 JAV

Jungtinių Amerikos Valstijų pozicija vadovaujant prezidentui Barack Obama buvo susilaikyti nuo tiesioginio įsikišimo į konfliktą. Sirijos režimas buvo smarkiai kritikuojamas, reikalauta Bashar al-Assad'o palikti savo postą, buvo kovojama su režimu ekonominėmis sankcijomis.¹³⁰ Ir nors Obamos administracija kartodavo, kad Sirija neturi strateginės reikšmės JAV, vis tik tai nėra tiesa. Leisdama Rusijai, Turkijai ir Iranui užimti pozicijas Artimuosiuose Rytuose, JAV pirmiausiai galėjo netekti priėjimo prie energijos išteklių, taip pat galimybės kovoti su terorizmu, užtikrinti Izraelio saugumą ar net prarasti ryšį su tokiomis šalimis kaip Saudo Arabija bei Turkija.¹³¹

Situacija šiek tiek paaštrėja tik 2013 metais, kai Sirijos valdžia yra apkaltinama cheminio ginklo panaudojimu Damaske, kur žūva per 1400 žmonių. Ir nors Barack Obama buvo prieš tai perspėjęs Sirijos režimą, jog peržengus „raudoną liniją“ JAV atsakys jėga, paskutinę minutę to buvo atsisakyta.¹³² Taigi pagrindinis JAV tikslas regione – kovoti su teroristinėmis jėgomis bei nuversti Bashar al-Assad'o režimą kaip atsaką į jų naudojamus cheminius ginklus.

JAV pozicija pasikeičia tik tada, kai ne tik Sirija, bet ir visas pasaulis pradeda kovoti su ISIS grėsme. Dėl to 2014 metais JAV dislokuoja apie 2000 karių Sirijoje. Po metų JAV pradeda sparčiai remti ir kartu kovoti su Sirijos Demokratinėmis pajėgomis bei Kurdų-Sirijos Arabų sąjunga.¹³³

Tačiau diskursas vėl keičiasi 2019 metais, kai Donald Trump paskelbia, kad iš Sirijos bus atitraukta apie 2000 karių būtent dėl tos priežasties, jog pagrindinė grėsmė – ISIS – yra nugalėta.¹³⁴ Kariai atitraukiami į Iraką toliau kovoti su terorizmu. Kurdai tokią žinią pasitinka itin neigiamai, nes

---

¹²⁹ Abdullah Al-Ghadjawi “ISIS in Syria: A Deadly New Focus”, *Center for Global Policy*, 2020, <https://cgpolicy.org/articles/isis-in-syria-a-deadly-new-focus/> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³⁰ Barbara Plett Usher, “Obama’s Syria legacy: Measured diplomacy, strategic explosion”, *BBC News*, 2017, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38297343> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³¹ David Greenberg, “Syria Will Stain Obama’s Legacy Forever”, *Foreign Policy*, 2016, <https://foreignpolicy.com/2016/12/29/obama-never-understood-how-history-works/> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³² Congressional Research Service, „Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response“, 2020, p. 2

¹³³ Al Jazeera, “Timeline: US intervention in Syria’s war since 2011”, 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/timeline-intervention-syria-war-2011-191007190255685.html> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³⁴ Ten pat

be JAV pagalbos jie greičiausiai nebegalės išlaikyti visų pozicijų.¹³⁵ Tačiau JAV iki šiol bendradarbiauja tiek su Sirijos Demokratinėmis pajėgomis, tiek su kurdų sukilėliais dėl kalėjimuose esančių ISIS kalinių saugojimo.¹³⁶ Šiuo metu Sirijoje dar yra apie 600 JAV karių. D. Trump įvardino tris pagrindinius tikslus konflikte: a) ISIS nugalėjimas; b) politinis susitaikymas Sirijos pilietiniame kare; c) Irano vadovaujamų pajėgų atitraukimas iš Sirijos.¹³⁷

5.5 Turkija

Šiuo metu didžiausias konfliktas vyksta tarp Sirijos ir Turkijos. Nors Sirijos Demokratinis frontas perspėjo D. Trump'ą, kad karių atitraukimas uždegs žalią šviesą Turkijai, niekas nesitikėjo tokios greitos ir agresyvios Turkijos reakcijos.¹³⁸

Turkija svarbi Sirijos pilietinio karo kontekste dėl pastarosios santykio su kurdais. Turkija laiko kurdus teroristine organizacija, kurios pagrindas yra buvusi Kurdistano darbininkų partija, dešimtmečius kovojusi Turkijoje už nepriklausomybę.¹³⁹ Tuo tarpu kurdai Sirijoje sudaro pagrindą Sirijos Demokratinėms pajėgoms, kurias remia ir palaiko JAV. Kurdai Sirijoje išstūmė ISIS iš maždaug ketvirtadaliu teritorijos su JAV vedamos koalicijos pagalba. Kai JAV paskelbė atitrauksianti karius iš Sirijos, Turkija susitarė sukurti „saugią zoną“, kurioje nebūtų kurdų vedamų pajėgų Šiaurės Sirijoje. JAV tuo metu sutiko su tokia sąlyga ir ją išpildė. Tačiau jau po kelių mėnesių, Turkija nusprendė „saugią teritoriją“ išplėsti. Kilo didelio masto susirėmimai.¹⁴⁰

Turkija nuo pat konflikto pradžios kritikavo Bashar al-Assad'o režimą ir pasisakė kaip pagrindinis Sirijos opozicijos rėmėjas, taip pat tai yra šalis, kurioje daugiausiai pabėgėlių iš Sirijos (apie 2 milijonus).¹⁴¹ Taigi, pagrindinis Turkijos tikslas yra ne nuversti Bashar al-Assad'o režimą, bet sustabdyti pabėgėlių srautus bei išstumti kurdus iš teritorijų šalia Turkijos, įtvirtinti „saugią zoną“.

5.6 Saudo Arabija

Saudo Arabija taip pat pasisako už Bashar Al-Assad'o pasitraukimą, laiko tai bene vieninteliu problemos sprendimu būdu. Rijadas yra vienas pagrindinių karinės ir finansinės pagalbos kai kurioms

---

¹³⁵ Idrees Ali, “All U.S. troops withdrawing from Syria expected to go to western Iraq: Pentagon chief”, *Reuters*, 2019, <https://www.reuters.com/article/us-syria-security-usa/all-u-s-troops-withdrawing-from-syria-expected-to-go-to-western-iraq-pentagon-chief-idUSKBN1WZ01S> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³⁶ Kathy Gilsinan, “What Was the Point of the Syria ‘Withdrawal?’”, *The Atlantic*, 2019, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2019/10/what-was-the-point-syria-withdrawal/600829/> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³⁷ Congressional Research Service, „Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response“, 2020, p. 2

¹³⁸ BBC News, “Turkey Syria offensive: Heavy fighting on second day of assault”, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49998035> [žiūrėta 2020-05-18]

¹³⁹ Thomas McGee, “The Stateless Kurds of Syria”, *Tilburg Law Review* 19, 2014, p. 172

¹⁴⁰ BBC News, “Turkey v Syria’s Kurds: The short, medium and long story”, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49963649> [žiūrėta 2020-05-18]

¹⁴¹ BBC News, “Syria crisis: Where key countries stand”, 2015, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23849587> [žiūrėta 2020-05-18]

sukilėlių grupėms šaltinis, įskaitant ir tas, kurios remiasi islamo ideologija. Saudo Arabija taip pat ne kartą siūlė virš Sirijos padaryti neskraidymo zoną, kad nuo Sirijos valdžios sprogdinimų būtų apsaugoti civiliai.¹⁴²

Saudo Arabijai taip pat labai svarbus Irano vaidmuo konflikte. Rijadui Sirija yra strategiškai svarbi. Iranas tarsi kovoja su Saudo Arabija dėl regioninės hegemonės titulo. Iranas palaiko Bashar al-Assad'o režimą, nes šis palaiko Iraną. Saudo Arabijai svarbus ne tapimas Sirijos sąjungininke, bet stabilumas regione. Būtent dėl to Saudo Arabija yra linkusi palaikyti sukilėlius, tačiau dažnai galima matyti ir lavravimo bei dvigubos politikos, siekiant sukurti tam tikrą stabilumą Sirijoje.¹⁴³ Žinoma, Saudo Arabija taip pat yra ir Vakarų sąjungininkė, tad jos politika dažnu atveju sutampa su Vakarų diskursu. Iranas stovi kitoje pusėje. Skiriasi ne tik dominuojantys tikėjimai tose šalyse, tačiau taip pat ir pagrindiniai sąjungininkai. Iranas savo sąjungininke laiko Rusiją, Saudo Arabija – JAV. Iranas arabiškame pasaulyje atstovauja šiitišką islamo pusę, kai Saudo Arabija – sunitišką.¹⁴⁴

Šiuo metu Saudo Arabija yra pasiruošusi atnaujinti gerus santykius su Sirija ir Bashar al-Assadu.¹⁴⁵ Taip pat Saudo Arabija derasi su JAV dėl karių dislokavimo Sirijoje, kurie prisidės prie Sirijos demokratinių pajėgų ir kurdų kovotojų JAV atitraukus karius iš Sirijos. Stipri Saudo Arabija yra labai reikalinga regionui tam, kad atremtų Irano destabilizuojančius veiksmus, tokius kaip ekstremistinių organizacijų rėmimas.¹⁴⁶

5.7 Skirtingi tikslai, skirtingos motyvacijos

Sirijos pilietinis karas virto arena, kurioje kovoja įvairiausios galios – nuo globalių veikėjų iki regioninių ir lokalių. Tai reiškia tik vieną – kiekvienas iš šių veikėjų į konfliktą įsivelia vedinas vis kitų paskatų ir turėdamas vis kitus tikslus. To pasekoje, vieno laimėjimas tampa kito pralaimėjimu. Konfliktas tęsiasi, nes nei viena pusė nėra linkusi pasiduoti ir pralaimėti. Su kiekvienu nauju veikėju konflikte atsiranda nauja „darbotvarkė“ – papildomi interesai, kurie dažniausiai kertasi su jau į konfliktą įsitraukusių veikėjų interesais. Norint priimti saugumo situaciją lemiančius sprendimus, turi būti sulauktas pritarimas iš kiekvieno tame konflikte veikiančio veikėjo. Tai reiškia, kad kuo konfliktas lokalesnis, kuo mažiau veikėjų, tuo lengviau pasiekti bendrą susitarimą. Kai pilietinis karas virsta lauku, kuriame savo ambicijas perkelia net ir didžiausios pasaulio galios – sprendimas tampa

---

¹⁴² BBC News, “Syria crisis: Where key countries stand”, 2015, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23849587> [žiūrėta 2020-05-18]

¹⁴³ Yehuda U. Blanga, “Saudi Arabia’s Motives in the Syrian Civil War”, *Middle East Policy Council*, Volume XXIV, number 4, 2017, <https://mepc.org/journal/saudi-arabias-motives-syrian-civil-war> [žiūrėta 2020-05-18]

¹⁴⁴ Ten pat

¹⁴⁵ Middle East Monitor, “Report: Saudia Arabia paves way to restore ties with Syria”, 2020, <https://www.middleeastmonitor.com/20200122-report-saudi-arabia-paves-way-to-restore-ties-with-syria/> [žiūrėta 2020-05-18]

¹⁴⁶ Caline Malek, “Middle East need a strong, developing Saudi Arabia and stable Egypt”, *The national*, 2017, <https://www.thenational.ae/uae/government/middle-east-needs-a-strong-developing-saudi-arabia-and-stable-egypt-minister-says-1.675002> [žiūrėta 2020-05-18]

sunkiai įmanomas. Kiekvienas toks veikėjas tampa veto žaidėju, kas reiškia, kad kiekvienas į konfliktą atsineša savo preferencijų skalę, tad rasti tokį susikirtimo tašką, kad susijungtų visos preferencijos yra praktiškai neįmanoma.¹⁴⁷ Todėl atsiranda situacija, kai nenorime pajudėti iš *status quo*. Atrodo, kad net ir konflikto pusės, nors ir ieškomamos galimų išeičių iš konflikto, nėra linkusios kažką paaukoti vardan konflikto užbaigimo, yra linkusios vilkinti ir nukelti sprendimų priėmimą.

Šiuo atveju Sirijos konflikte praktiškai nei vieno veikėjo tikslai nėra suderinami su kito veikėjo tikslais. Skirtingi veikėjai palaiko skirtingas konflikto puses, tačiau didžiausią chaosą atneša tai, kad tarpusavyje jų tikslai nėra suderinami ir vis labiau įsuka „nulinės sumos“ žaidimą – kiekvieno į konfliktą įsitraukusio veikėjo nauda yra matoma kaip žala kitiems veikėjams. (žr. Priedas nr. 4).

Taip atsitinka ir todėl, kad neretai likti konflikto būsenoje daug labiau apsimoka, nei paminti savo tikslus, bet konfliktą užbaigti. Be to, remiantis E. Azar'u, labai svarbu atkreipti dėmesį į vidaus politikos mechanizmus. Tie, kurie yra veikiami nuolatinės baimės ir streso dėl savo pozicijų praradimo, tampa labai uždari, todėl bet kokie pasiūlymai dėl politinių sprendimų tampa reti ir visos pusės tokius sprendimus suvokia kaip galimus santykinės galios ir kontrolės praradimus.

Šiuo atveju, vertinant Sirijos pilietinį karą nesunku pastebėti, kad Bashar al-Assad'o politinės krypties pasirinkimas, sąjungininkų pasirinkimas daro įtaką ir jo vykdomai politikai bei jo vykdomoms strategijoms. Taip pat, kreipiant dėmesį į vidaus politikos mechanizmus, Sirijos valdžia nėra linkusi nusileisti lygiai taip pat kaip nėra linkę nusileisti ir sukilėliai. Kiekvienas politinis sprendimas gali reikšti didelės galios ir savo pozicijų praradimą.

IŠVADOS

Sirijos konflikto analizė padeda suprasti, kokie veiksniai turėjo įtakos Sirijos konflikto dinamikai. Darbas leidžia atskleisti detalesnes priežastis, kodėl konfliktas tapo užsitęsusi, kodėl prie konflikto prisijungia vienos ar kitos grupės, kokie Sirijos vidiniai veiksniai prisideda prie konflikto trukmės.

Nepaisant sudėtingų vidaus problemų ir Sirijos režimo sprendimų, kurie sukūrė pagrindą pačiam pilietiniam karui valstybės viduje, teigiama, jog Sirijos konflikto trukmės ilgėjimui didžiausią reikšmę turėjo išorės veikėjų kišimasis į konfliktą. Pirmiausiai prie konflikto prisijungė Iranas, Hezbollah, o netrukus ir Rusija, kurie padėjo Bashar al-Assadui kovoti su sukilėliais ir taip užtikrino jo galimybes išsilaikyti valdžioje. Be išorinių jėgų įsikišimo ir paramos Bashar al-Assado režimas nebūtų galėjęs ilgai atsilaikyti prieš sukilėlius. 2014 metais konflikte atsiranda dar vienas nevalstybinis veikėjas – ISIS. Pastarosios atsiradimas Sirijos teritorijoje paskatina vienus didžiausių pokyčių. Nuo pat konflikto pradžios ištikima sukilėlių rėmėja buvo ir Saudo Arabija. Prieš tai

---

¹⁴⁷ David E. Cunningham, „Veto Players and Civil War Duration“, *American Journal of Political Science*, 50, 2006, p. 876-877

mėginusios laikytis nesikišimo tiesiogiai į karą pozicijos, JAV išsiuntė 2000 karių į Siriją, kad padėtų kovoti sukilėliams prieš ISIS. Šios pastangos, netiesiogiai, taip pat suteikė papildomos manevro laisvės al Assad režimui. Turkija prie konflikto prisijungė vedina dar kitokių tikslų – pirmiausiai padėjo kovoje su teroristine organizacija ISIS, tačiau jos pagrindinis tikslas – išstumti kurdus iš teritorijų palei Turkijos-Sirijos sieną.

Darbe buvo tikrinamos ir kitos prielaidos, t.y. ar konflikto trukmei įtakos turi tapatybės grupių egzistavimas, socialinė nelygybė bei valdžios nekompetencija. Visos šios prielaidos yra randamos Sirijos konflikte, tačiau vien tik jų buvimas nėra pakankamas, kad konfliktas taptų užsitęsusių. Visų pirma, tapatybės grupės Sirijoje sugyveno pakankamai gerai iki konflikto, nebuvo jaučiamas priešiškas nei religiniu, nei etniniu pagrindu. Socialinė nelygybė egzistuoja ne tik Sirijoje, o Arabų pavasario paskatinti vidiniai pasipriešinimai autokratinėms režimams įvairiose regiono valstybėse galiausiai buvo arba numalšinti, arba prisidėjo prie naujo tipo valdymo sistemos. Tačiau būtent pilietinis karas Sirijoje peraugo į 10 metų trunkantį tarptautinį konfliktą šioje šalyje. Atitinkamai galima kalbėti ir apie valdžios nekompetenciją – nors Sirijoje valdžia negalėjo užtikrinti nediskriminavimo ir lygybės, ypač konflikto metu, tačiau ši sąlyga nebuvo pakankama, kad konfliktas taptų užsitęsusių. Galima būtų kelti prielaidą, jog jei valdžia sugebėtų užtikrinti lygybę, suteikti socialines garantijas ir sutaikyti grupes, konfliktas galėtų nuslopti. Tačiau Sirijos atveju iki tokių sprendimų dėl intensyvaus konflikto net neprieinama, o išorės veikėjų įsitraukimas tik dar labiau pagilino socialinių grupių skirtumus ir nuoskaudas. Visos šios prielaidos daugiau paaiškina, kodėl Arabų pavasario sukilimas Sirijoje peraugo į pilietinį karą.

Taigi, hipotezė, jog Sirijos konflikto trukmei didžiausią įtaką turi išorės veikėjų kišimasis į konfliktą yra teisinga, nes atlikta analizė atskleidė esminę išorinių veikėjų įtaką remiant tarpusavyje kovojančias puses ir neleidžiant pasiekti galutinės fazės:

- Iranas ir Hezbollah siekia išlaikyti Bashar al-Assad'o režimą dėl to, jog Sirija buvo vieta, kurioje Hezbollah galėjo jaustis kaip namie, per Siriją buvo lengva tokias organizacijas finansuoti bei tiekti ginklus. Pasikeitusi valdžia to nebeleistų padaryti;
- Rusijai labai svarbu įsitvirtinti Artimuosiuose Rytuose geopolitiškai ir įrodyti, kad ji yra labai naudingas sąjungininkas kovoje su priešais. Rusija siekia išsaugoti Bashar al-Assad'o režimą ne tik dėl istorinių sąsajų su Sirija, tačiau ir dėl strateginių siekių;
- ISIS tikslai labiausiai skiriasi nuo visų kitų veikėjų tikslų: pradžioje ISIS tikslas buvo sukurti Islamo kalifatą, valdomą Sharia teise. Ir nors JAV manė, kad ISIS yra visiškai sunaikinti, ji vėl kelia grėsmę Sirijoje esantiems sukilėliams ir režimo palaikytojams. Kariauti jiems yra geresnis pasirinkimas nei nekariauti;
- JAV šiuo metu siekia užtikrinti taiką ir stabilumą regione. Pradžioje buvusi nuožmi sukilėlių šalininkė, praėjus tiek laiko nuo konflikto pradžios bei pasikeitus prezidentui

šiek tiek pakeitė savo strategiją – vietoj visada esančio pasaulio policininko, ji ieško regioninių patikimų žaidėjų, kurie galėtų vietoje ir laiku suteikti pagalbą ar suvaldyti krizes;

- Turkija konflikte gali pasiekti bene didžiausios naudos tada, jei Turkijai pavyktų sustabdyti pabėgėlių srautus bei patraukti kurdų sukilėlius iš tam tikrų teritorijų toliau nuo sienos. Turkija aiškiai deklaravo nuo pat karo pradžios nepritarianti Bashar al-Assad'o valdymo būdai, tačiau ji negali eiti į per daug atvirą konfrontaciją su Sirijos režimu, nes tai liestų ir Rusiją. Kadangi Turkija perka iš jų ginklus, ji bus linkusi kai kuriais klausimais neiti į atvirą konfrontaciją su Rusija;
- Saudo Arabija daugiausiai naudos gautų iš stabilios ir saugios Sirijos, kurioje nėra chaoso ir taip sustabdomas teroristinių organizacijų plitimas po regioną. Taip pat tai reikštų Irano sustabdymą, galbūt net besikeičiantį galių balansą regione. Saudo Arabija, padedama JAV, siekia tapti hegemonu regione.

Sulyginus visų šalių tikslus ir siekius tampa aišku, kad joks sprendimas nebus priimtinas visoms konflikto pusėms. Ypač tokioms, kurios iš konflikto gauna labai apčiuopiamų rezultatų. Iranas ir Hezbollah niekada neatsisakys savo ambicijų Sirijoje, taip kaip Turkija niekada nenusileis kurdų klausimu. Saudo Arabija taip pat niekada neleis eiti sau į bendrą sutarimą su Iranu. Taigi, nors JAV bando medijuoti konfliktą, ieškoti sprendimų ir išeities iš *status quo*, konflikto nutraukimas sunkiai įmanomas.

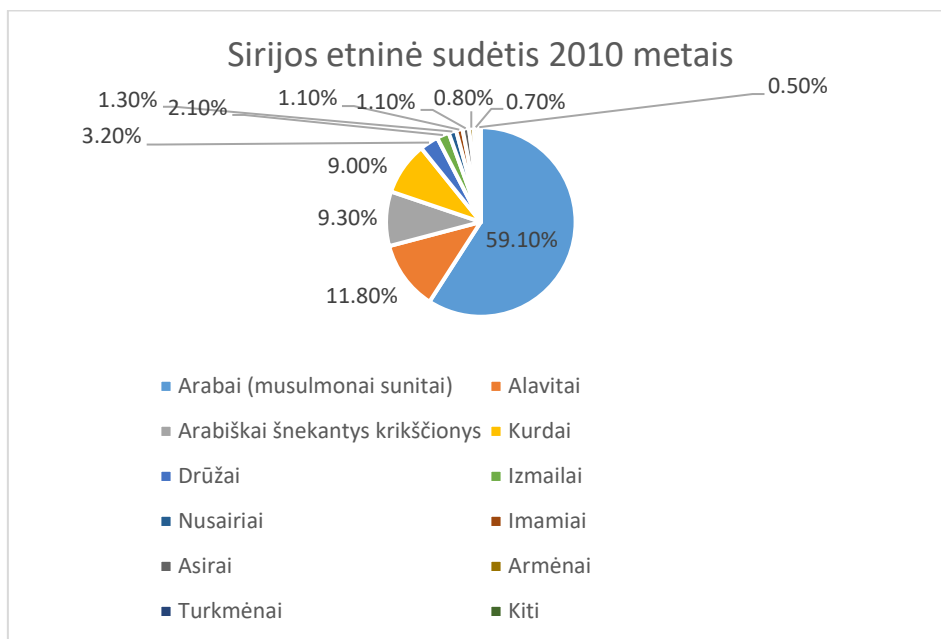
Sąlygos, kuriose vyksta Sirijos pilietinis karas, yra puikiai tinkančios užsitęsusiame konfliktui vykti. Pasikeitimai galimi tik tokiu atveju, jei viena iš pusių – sukilėliai arba režimas, būtų visiškai nugalėti kartu su sąjungininkėmis. Tik tokiu atveju atsirastų galimybė konfliktą išspręsti neieškant visiems priimtinių sprendimų. Deja, iš padarytų išvadų, negalima tiksliai nuspėti, kiek truks konfliktas, tačiau, kad jis tęsis ilgai – matoma labai aiškiai.

Sirijos konflikto analizė padeda suvokti, kodėl nei viena pusė neranda išėjimo iš konflikto, taip pat paaiškina, kodėl neveikia visos iki šiol veikusios konflikto deeskalavimo strategijos ir būdai. Pateikta analizė leidžia Sirijos konflikto išsprendimu suinteresuotiems asmenis, organizacijoms, šalims ar grupėms priimti sprendimus, koreguoti ar visiškai naujai pažvelgti į konflikto deeskalavimo strategijas.

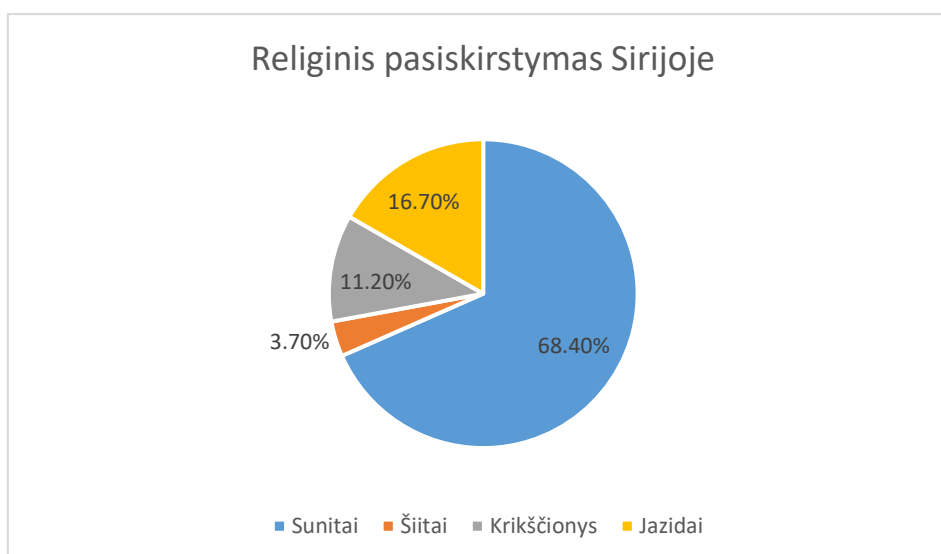
Pagal gautas išvadas tampa aišku, kad išorės veikėjai, palaikydami skirtingus vidaus veikėjus, prisideda prie konflikto trukmės ilgėjimo. Jei būtų koncentruojamasi tik į vieną veikėją ir tik jam suteikiama konkreti pagalba, tiek karinė, tiek finansinė, būtų galima susilpninti kitas puses ir priartėti prie konflikto išsprendimo. Taikos susitarimai, bandymai puses sutaukyti šiuo atveju neveikia dėl paprastos priežasties – visi veikėjai labai skirtingi, tikslai praktiškai nesuderinami, veikia ne tik didžiosios valstybės, tačiau ir nevalstybiniai veikėjai, kurie vis iš naujo įgauna jėgų, nors atrodo, kad

buvo visiškai sunaikinti. Suirutė Sirijoje ir chaosas leidžia tokioms grupuotėms pakankamai lengvai pasislėpti ir net po didžiausių smūgių susitelkti iš naujo.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1¹⁴⁸

Priedas Nr. 2¹⁴⁹

¹⁴⁸ <https://gulf2000.columbia.edu/maps.shtml> [žiūrėta 2020-04-10]

¹⁴⁹ Ten pat

Priedas Nr. 3¹⁵⁰

	Rusija	Iranas	Hezbollah	ISIS	JAV	Turkija	Saudo Arabija
Ką palaiko	Bashar al-Assad	Bashar al-Assad	Bashar al-Assad	-	Sukilėliai	Sukilėliai (išskyrus kurdus)	Sukilėliai
Tikslas	Strategiškai įsitvirtinti regione, išsaugoti sau palankią Sirijos valdžią	Išsaugoti Sirijos režimą, kuris palankus teroristinių /ekstremistinių grupuočių finansavimui ir apginklavimui	Išsaugoti Sirijos režimą, kad nebūtų prarastas vienintelis kelias gauti finansavimo ir ginklų	Įkurti Islamo kalifata, valdomą Sharia teise	Pasiekti susitaikymą, užkirsti kelią teroristinių grupuočių plitimui	Išstumti kurdus iš teritorijų pagal sieną, sustabdyti pabėgėlių srautus	Stabilizuoti padėtį Sirijoje, įsitvirtinti strategiškai regione

Priedas Nr. 4

¹⁵⁰ <http://nisatapps.prio.org/armsglobe/index.php>

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Abboud S., „Locating the “Social” in the Social Market Economy“, in Hinnebusch R. (ed.) (2015) *Syria: From authoritarian upgrading to revolution?* Syracuse: Syracuse University Press, 2015
2. Abrams E., „The Arab Spring. In Realism and Democracy: American Foreign Policy after the Arab Spring“ *Cambridge: Cambridge University Press*. doi:10.1017/9781108234894.003, 2017
3. Adraoui Mohamed-Ali, „The case of Jabhat Al-Nusra in the Syrian conflict 2011-2016: Towards a strategy of nationalization?“, *Mediterranean Politics*, 24:2, 2017
4. Alkaff, Syed Huzaifah Bin Othman. “Syria.” *Counter Terrorist Trends and Analyses*, vol. 8, no. 1, 2015
5. Allison R., „Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis“, *International Affairs*, 89: 795-823. doi:[10.1111/1468-2346.12046](https://doi.org/10.1111/1468-2346.12046), 2013
6. Ayoob M., „State Making, State Breaking and State Failure“ knygoje *Chester A. Crocker et al. Leashing the Dogs of War: Conflict Management in a Divided World*, Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 2007
7. Azar E., „The Management of Protracted Social Conflict: Theory and Cases“, *Hampshire: Dartmouth*, 1990
8. Bercovitch J., Diehl P., „Conflict Management of Enduring Rivalries“, *International Interactions* 22, 1997
9. Bercovitch J., Kadayifci A., „Conflict Management and Israeli-Palestinian Conflict: The Importance of Capturing the "right Moment"“, *Asia-Pacific Review*. 9. 113-129. 10.1080/1343900022000036124, 2010
10. Chaliand G., „People without a Country: The Kurds and Kurdistan“, *Zed Press*, 1982
11. Congressional Research Service, „Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response“, 2020
12. Cunningham D. E., „Blocking resolution: How external states can prolong civil wars“, *Journal of Peace Research*, 47, 2010
13. Cunningham D. E., „Veto Players and Civil War Duration“, *American Journal of Political Science*, 50, 2006
14. Daher J., „The political economic context of Syria’s reconstruction: a prospective in light of a legacy of unequal development“, *European University Institute*, 2018

15. Erameh N. I., "Humanitarian intervention, Syria and the politics of human rights protection", *The International Journal of Human Rights*, 21:5, 517-530, DOI:10.1080/13642987.2017.1307829, 2017
16. Fearon D. J., „Why Do Some Civil Wars Last so Much Longer than Others?“, *Journal of Peace Research*, 2004
17. Fulton W., Holliday J., Wyer S., „Iranian Strategy in Syria“, *The Institute for the Study of War*, 2013
18. Galtung J., „Violence, Peace and Peace Research“, *Journal of Peace Research*, vol. 6, no. 3, 1969
19. Goertz G., Diehl F. P., „Enduring Rivalries: Theoretical Constructs and Empirical Patterns“, *International Studies Quarterly*, 37(2), doi:10.2307/2600766, 1993
20. Gurr T. R., „Minorities, Nationalisms and Islamists: Managing Comunal Conflict in the Twenty-First Century“ knygoje *Chester A. Crocker et al. Leashing the Dogs of War: Conflict Management in a Divided World*, Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 2007
21. Halabi Y., „Protracted Conflict, Existential Threat and Economic Development“, *International Studies*, 46(3), <https://doi.org/10.1177/002088171004600303>, 2009
22. Jeong Ho-Won, „Peace and conflict studies: An introduction“, *Aldershot: Ashgate*, 2000
23. McGee T., „The Stateless Kurds of Syria“, *Tilburg Law Review* 19, 2014
24. Miall H., Ramsbotham O., Woodhouse T., „Contemporary conflict resolution: The prevention, management and transformation of deadly conflicts“, *Second edition*. Cambridge, UK: Polity Press, 2005
25. Nicholson C., „The role of collective memory in protracted conflict“, *Culture & Psychology*, 23(2), 2017, <https://doi.org/10.1177/1354067X17695762>
26. Pettersson T., Hogbladh S., Oberg M., „Organized violence, 1989-2018“, *Journal of Peace Research*, Vol. 56 (4), 2019
27. Şafak Oğuz, Kadir Ertaç Çelik „Conflict in Syria: Is it a Proxy Warfare?“, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi* 2 (2), 2018
28. Scot L., „A Beginner’s Guide to Syria’s Civil War“, *Political Insight*, 2016
29. Small M., Singer D., „Resort to Arms: Internatinal Civil Wars, 1816-1980“, *Sage Publications*, Beverly Hills, 1982
30. Tagar M. R., Federico M.C., Halperin E., „The positive effect of negative emotions in protracted conflict: The case of anger“, *Journal of Experimental Social Psychology*, 2011
31. Udayakumar S. P., „Futures of Protracted Conflicts“, *Futures* 36(3), 2004

32. World Council of Churches, „The protection needs of minorities from Syria and Iraq”, *Norwegian Church Aid*, Norway, 2016

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. Aaron Y. Zelin (2013) “Rebels Consolidating Strength in Syria: The Islamic Front”, *The Washington Institute* <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/rebels-consolidating-strength-in-syria-the-islamic-front>
2. Abdullah Al-Ghadjawi “ISIS in Syria: A Deadly New Focus”, *Center for Global Policy*”, 2020, <https://cgpolicy.org/articles/isis-in-syria-a-deadly-new-focus/>
3. Al Jazeera, “Timeline: US intervention in Syria’s war since 2011”, 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/timeline-intervention-syria-war-2011-191007190255685.html>
4. Al-Jazeera, “Syria’s war explained from the beginning”, 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html>
5. Al-Jazeera, “Who are the Syrian Democratic Forces?”, 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/syrian-democratic-forces-191015080247945.html>
6. Andrew Parasiliti, “The Takeaway: Irreconcilable differences between NATO allies? Turkey targets US-backed Kurd in Syria”, *Al-Monitor*, 2020, <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/05/the-takeaway-may-13-2020-turkey-syria-us-cooperation.html>
7. Barbara Plett Usher, “Obama’s Syria legacy: Measured diplomacy, strategic explosion”, *BBC News*, 2017, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38297343>
8. BBC News „Why is there a war in Syria?“ 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35806229>
9. BBC News, “Syria crisis: Where key countries stand”, 2015, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23849587>
10. BBC News, “Syria Iraq: The Islamic State militant group”, 2014, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-24179084>
11. BBC News, “Turkey Syria offensive: Heavy fighting on second day of assault”, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49998035>
12. BBC News, “Turkey v Syria’s Kurds: The short, medium and long story”, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49963649>
13. BBC News, “What’s happening in Syria?”, 2019, <https://www.bbc.co.uk/newsround/16979186>

14. BBC News, „Leading Syrian rebel groups from new Islamic Front“, 2013, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-25053525>
15. BBC News, „Syria profile – Timeline“, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-14703995>
16. Ben Quinn, “Russia’s military action in Syria – timeline”, *The guardian*, 2016, <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/14/russias-military-action-in-syria-timeline>
17. Caline Malek, “Middle East need a strong, developing Saudi Arabia and stable Egypt”, *The national*, 2017, <https://www.thenational.ae/uae/government/middle-east-needs-a-strong-developing-saudi-arabia-and-stable-egypt-minister-says-1.675002>
18. CNN Editorial Research, „ISIS Fast Facts“, 2019, <https://edition.cnn.com/2014/08/08/world/isis-fast-facts/index.html>
19. David Greenberg, “Syria Will Stain Obama’s Legacy Forever”, *Foreign Policy*, 2016, <https://foreignpolicy.com/2016/12/29/obama-never-understood-how-history-works/>
20. drees Ali, “All U.S. troops withdrawing from Syria expected to go to western Iraq: Pentagon chief”, *Reuters*, 2019, <https://www.reuters.com/article/us-syria-security-usa/all-u-s-troops-withdrawing-from-syria-expected-to-go-to-western-iraq-pentagon-chief-idUSKBN1WZ01S>
21. Ed Payne, Barbara Starr and Susannah Cullinane, “Russia launches first airstrikes in Syria”, *CNN*, 2015, <https://edition.cnn.com/2015/09/30/politics/russia-syria-airstrikes-isis/index.html>
22. Elizabeth Chuck, “What are the Differences Between Sunni and Shiite Muslims?”, *NBC News*, 2016, <https://www.nbcnews.com/news/mideast/what-are-differences-between-sunni-shiite-muslims-n489951>
23. Eugenio Dacrema, “Reconstructing Syria: Assad’s Goals and Interests”, *Italian Institute for International Political Studies*, 2019, <https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/reconstructing-syria-assads-goals-and-interests-22464>
24. Jared Malsin, “Russian Airstrikes in Syria Seem to Be Hurting Civilians More Than ISIS”, *Time*, 2015, <https://time.com/4129222/russia-airstrikes-syria-civilian-casualties-isis/>
25. Jonathan Marcus, “How Russia’s Putin became the go-to man on Syria”, *BBC News*, 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-51733595>
26. Karim Sadjadpour “Iran’s Unwavering Support to Assad’s Syria”, *Combating Terrorism Center*, 2013, <https://ctc.usma.edu/irans-unwavering-support-to-assads-syria/>
27. Kathy Gilsinan, “What Was the Point of the Syria ‘Withdrawal’?”, *The Atlantic*, 2019, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2019/10/what-was-the-point-syria-withdrawal/600829/>

28. Matt Spetalnick, Jonathan Landay, "Syria's civil war to mar Obama legacy", *Reuters*, 2016, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-obama-analysis/syrias-civil-war-to-mar-obama-legacy-idUSKBN14228S>
29. Middle East Monitor, "Report: Saudi Arabia paves way to restore ties with Syria", 2020, <https://www.middleeastmonitor.com/20200122-report-saudi-arabia-paves-way-to-restore-ties-with-syria/>
30. Pew Research Center, „Religious Diversity Index Scores by Country“, <https://www.pewforum.org/2014/04/04/religious-diversity-index-scores-by-country/>
31. Reuters, "Iran grants Syria \$3.6 billion credit facility to buy oil products", 2013, <https://www.reuters.com/article/us-syria-iran/iran-grants-syria-3-6-billion-credit-facility-to-buy-oil-products-idUSBRE96U0GZ20130731>
32. Reuters, "Obama warns Syria's Assad chemical weapons a 'red line'", 2012, <https://www.reuters.com/article/syria-crisis-obama-idCNL2E8JKCW120120820>
33. Reuters, „Hezbollah fighter, 5 Syrian rebels killed in border fighting“, 2013, <https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-hezbollah/hezbollah-fighter-5-syrian-rebels-killed-in-border-fighting-idUSBRE91G08B20130217>
34. Stephen Khan, "Explainer: what is Wahhabism in Saudi Arabia?", *The Conversation*, 2015, <https://theconversation.com/explainer-what-is-wahhabism-in-saudi-arabia-36693>
35. Steven Lee Myers, Tom Shanker, „State Department and pentagon Plan for Post-Assad Syria“, *New York Times*, 2012. <http://www.nytimes.com/2012/08/05/world/middleeast/state-dept-and-pentagon-planning-for-post-assad-syria.html? r=0>
36. Tarek Ali Ahmad, "After 9 years of conflict, Iran is the decision-maker in Syria", *Arab News*, 2020, <https://www.arabnews.com/node/1642381/middle-east>
37. The Associated Press, „A look at US involvement in Syria's civil war“, *Military Times*, 2018, <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2018/12/19/a-look-at-us-involvement-in-syrias-civil-war/>
38. The Correlates of War Project, "Dyadic Inter-State War Dataset", <https://correlatesofwar.org/data-sets/COW-war>
39. The Correlates of War Project, „About the Correlates of War Project“, <https://correlatesofwar.org/>
40. The Correlates of War Project, „International Trade, 1870-2014 (.4.0)“, <https://correlatesofwar.org/data-sets/bilateral-trade>
41. The Gulf/2000 Project, „About Gulf/2000“, <https://gulf2000.columbia.edu/about.shtml>

42. The Gulf/2000 Project, „Religious Composition of the Persian Gulf States (summary)“, https://gulf2000.columbia.edu/images/maps/GulfReligionGeneral_lg.png
43. The Peace Research Institute Oslo, „About PRIO“, <https://www.prio.org/About/>
44. The Uppsala Conflict Data Program, “Jabhat Fateh al-Sham”, <https://ucdp.uu.se/actor/5540>
45. The Uppsala Conflict Data Program, “Start/Actor: IS”, <https://ucdp.uu.se/actor/234>
46. The Uppsala Conflict Data Program, „Government of Syria – Civilians“, <https://ucdp.uu.se/onesided/1178>
47. The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: Ahrar al-Sham“ <https://ucdp.uu.se/actor/5554>
48. The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: FSA“, <https://ucdp.uu.se/actor/1130>
49. The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: HTS“ <https://ucdp.uu.se/actor/6815>
50. The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: Jabhat Fateh al-Sham“, <https://ucdp.uu.se/actor/1170>
51. The Uppsala Conflict Data Program, „Start/Actor: SDF“, <https://ucdp.uu.se/actor/6288>
52. The Uppsala Conflict Data Program, „Syria: Government/Rojava Kurdistan“, <https://ucdp.uu.se/conflict/13809>
53. The Uppsala Conflict Data Project, “Start/Actor: IS”, <https://ucdp.uu.se/actor/234>
54. The Uppsala Conflict Data Project, “Start/Country: Syria”, <https://ucdp.uu.se/country/652>
55. Uppsala Universitet, “Definitions”, *Department of Peace and Conflict Research*, https://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Warring_party_2
56. Uppsala Universitet, „About UCDP“, <https://www.pcr.uu.se/research/ucdp/about-ucdp/>
57. Uri Friedman “What Is Putin Up To in Syria?”, *The Atlantic*, 2017, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/06/russia-isis-baghdadi-syria/530649/>
58. Yehuda U. Blanga, “Saudi Arabia’s Motives in the Syrian Civil War”, *Middle East Policy Council*, Volume XXIV, number 4, 2017, <https://mepec.org/journal/saudi-arabias-motives-syrian-civil-war>
59. Zvi Bar’el “Russia Want a Lucrative Diplomatic Victory in Syria. Iran and Assad Are in Its Way”, *Haaretz*, 2020, <https://www.haaretz.com/world-news/.premium-russia-syrian-iran-israel-u-s-1.8831215>

SUMMARY

The paper “Protracted Conflict: the Case of Syria“ contains analysis of the phenomenon of protracted conflict. Usually, these kinds of conflicts get a lot of international attention, and thus it is necessary to understand what factors affect the duration of the conflict. This work is a case study of the civil war in Syria. The analysis uses databases and the method of qualitative data analysis.

Theoretical background comes from Edvar Azar who says that there are four main reasons for the conflict to be protracted: the existence of identity groups, social inequality, government’s inability to fulfil basic human needs, and international relations. The assumption is made that despite the first three factors, the involvement of third parties into the conflict has the principal impact on the conflict duration.

The analysis of the war in Syria is herein presented by describing the most important events, breaking points, and the course of the conflict. In addition, main domestic and external actors as well as their goals are analyzed. Few assumptions were examined in this work with reference to E. Azar. Though all of the first three factors mentioned before can be found in the conflict, the findings suggest that these factors identify the reasons why the Arab Spring in Syria was followed by the civil war afterwards more than why the conflict itself is protracted.

The main hypothesis, that the duration of the conflict is mostly affected by the involvement of third parties is confirmed. The analysis shows that external actors have a big influence on the conflict by providing support to either of the conflicting sides and thus blocking the possibility for one conflicting party to win. The paper analyses the impact of the U.S., Russia, Turkey, Iran, Saudi Arabia, Hezbollah, and ISIS by providing the reasons that have made them to join the conflict, as well as presenting the main goals and the measures they took in the conflict. By comparing the goals of these actors in the conflict, it became clear that it is impossible to find the solution that would be acceptable for all of the conflicting parties and their allies. Different actors support different sides of the conflict though the fact that all these parties has different goals and such goals are incompatible makes it even more chaotic. That is why the actors get involved in ‘zero sum’ game, when the benefit of one side is seen as the damage for the other.

Based on the collected information it becomes clear that external actors influence the duration of the conflict by providing their support for different domestic actors.